

Ons Bloemendaal

Nummer 2, jaargang 44, zomer 2020

De Stichting Ons Bloemendaal zet zich sinds 1977 in voor het behoud van het bijzondere karakter van Aerdenhout, Bennebroek, Bloemendaal, Overveen en Vogelenzang.

Bevrijding en bloembollen

NA DE BEVRIJDING

Schoon en stralend is, gelijk toen, het voorjaar,
Koud des morgens, maar als de dagen verder
Opengaan, is de eeuwige lucht een wonder
Voor de geredden.

In 't doorzichtig waas over al de brake
Landen ploegen weder de trage paarden
Als altijd, wijl nog de nabije verten
Dreunen van de oorlog.

Dit beleefd te hebben, dit heelhuids uit te
Mogen spreken, ieder ontwaken weer te
Weten: heen is, en nu voorgoed, de welhaast
Duldloze knechtschap –

Waard is het, vijf jaren gesmacht te hebben,
Nu opstandig, dan weer gelaten, en niet
Eén van de ongeborenen zal de vrijheid
Ooit zo beseffen.

J. C. Bloem, *Verzamelde Gedichten* (Amsterdam 1979)

Optocht van Canadese militairen op de Militairenweg en Zeeweg nabij de Spoorlaan (NHA)

Foto cover: Het gezin Lioni. Achter: Margaretha Lioni-Jungblut en David Eliazer Lioni. Voor: Dochter Lena en zoon Jacques (Foto: privébezit)
Zie artikel pag. 5

Inhoud

www.onsbloemendaal.nl nr. 2 zomer 2020 3

5 | David Eliazer Lioni, Bloemendaler op de Joodse Begraafplaats, Overveen

Op de Joodse Begraafplaats in Overveen liggen twee Bloemendalers begraven namelijk mr. David Eliazer Lioni en zijn 24 jaar jongere vrouw Margaretha Jungblut. Wie waren zij en wat heeft vooral hij betekend voor de Bloemendaalse gemeente?

Paulanha van den Berg-Diamant

10 | Verzet in Bloemendaal

Onlangs zijn twee boeken verschenen over Bloemendaal in oorlogstijd. *Verzet in Bloemendaal*, door Charles Coster van Voorhout en Hans Hoffmann. En *Bloemendaal 1940 – 1945; Feiten en Verhalen*, door Carin van Riessen.

Gert Jan van Setten

16 | Juffrouw Anna Rijnierse (1872 – 1964) Een leven tussen aannemers en bloemisten

Direct na de Tweede Wereldoorlog (1940 – 1945) vraagt gemeentearchivaris mejuffrouw Marie Nierhoff verschillende wat oudere Bloemendalers hun herinneringen aan begin vorig eeuw of nog eerder op te schrijven.

Teun Schermerhorn

24 | Familie Wubbe: Vergroeid met de Bollenstreek

Leden van de familie Wubbe wonen al vele generaties lang in Bennebroek. Zij werkten in hoofdzaak bij bollenbedrijven in het dorp en omliggende plaatsen. Drie nazaten stelden informatie over hun voorouders beschikbaar aan de auteur.

Peter van der Werff

Verder in dit nummer

- 4 | Van de redactie
- 8 | Hier woonde: mr. David Eliazer Lioni, *Paulanha van den Berg-Diamant*
- 13 | 'Er zijn gevallen voorgekomen dat de mensen in zulke huizen geen dienstboden konden krijgen', *Inge de Wilde*
- 21 | Jo Th. Thijssse, Bloemendaler en dijken-ontwerper, *Frank W. van den Berg*
- 28 | Signalement: Kroniek over ruim tachtig jaar uitgeverij Gottmer, *Inge de Wilde*
- 30 | Stand van Zaken, *Wim Alferink*
- 31 | PlusMin
- 32 | OproepReactieMededelingen
- 33 | Het Zoekplaatje, *Frits van der Veldt*
- 35 | Colofon

Van de redactie

Voorjaarsklanken: 'In mijn verbeelding is het lente, want de hyacinten bloeien en wanneer men de vensters opent, ademt men de bloemengeur in, daar overal langs wegen en binnenpaden de velden prikken met hun prachtige kleurschakeringen'. Dat schreef Anna Rijnierse, wier leven in dit nummer door Teun Schermerhorn belicht wordt. Haar kroniek van Overveen schreef ze in 1946, kort na die eerdere crisis in ons volksbestaan. We bespreken twee publicaties over die periode in Bloemendaal, en daaruit valt onder meer op te maken, dat de vergelijking tussen het huidige ongemak en de ellende van die tijd volledig mank gaat. Laten we vooral onze zegeningen tellen.

Dat doet uw redactie ook. Om te beginnen hebben we in de persoon van Annette Koster een nieuwe redacteur gevonden. We konden haar tot dusver alleen via 'Zoom'-vergaderingen verwelkomen, maar dat werkte ondanks onze tamelijk hoge gemiddelde leeftijd redelijk goed. Jammer natuurlijk dat de voorjaarsbijeenkomst en de andere activiteiten van 'Ons Bloemendaal' geen doorgang konden vinden, maar we hopen dat de inhoud van deze aflevering enige compensatie biedt voor dat gemis.

Anna Rijnierse had veel met bloembollen, en dat gold nog meer voor de Bennebroekse familie Wubbe. Peter van der Werff gunt ons een blik in hun wondere wereld van 'maanwerkers' en 'ziekzoekers'. Met bijgeloof had dat niets te maken, anders dan het vreemde gehannes met de huisnummers 11 en 13. Inge de Wilde duikt steeds dieper in deze merkwaardige materie – en dat in 'een gemeente met vele intellectueelen', zoals in het debat hierover werd opgemerkt. De bekende bioloog en publicist Jac. P. Thijsse was er zo een, en ook zijn minder bekende zoon, de vooraanstaande waterstaatkundige ir. Jo Thijsse. Frank van den Berg vertelt over zijn belangrijke bijdrage aan de Zuiderzee- en Deltawerken.

Nog zo'n Bloemendaals intellectueel was mr. David Lioni, honderd jaar geleden een van de oprichters van het Kennemer Lyceum. Hij en zijn echtgenote zijn de enige Bloemendalers die begraven liggen op de Joodse Begraafplaats bij Overveen. Hij speelde een prominente rol in het dorpsleven, en ook in de Amsterdamse biljartvereniging 'KRAS'. Dat stond voor 'Kijk Rustig Alvorens te Stoten', en dat lijkt een motto dat ons ook goed door deze vreemde tijd heen kan helpen.

De redactie wenst u daarbij sterkte, en een mooie zomer.

De redactie

Paulanha van den Berg – Diamant, Annette Koster, Marie-Christine Marres, Rosemarij Schotte, Gert Jan van Setten en Inge de Wilde

Grafsteen nr. 121 op de Joodse Begraafplaats Overveen van mr. David Eliazer Lioni en nr. 120 van Margaretha Jungblut. (Foto's: David Serphos)

David Eliazer Lioni Bloemendaler op de Joodse Begraafplaats, Overveen

Paulanha van den Berg-Diamant

Op de Joodse Begraafplaats in Overveen liggen twee Bloemendalers begraven namelijk mr. David Eliazer Lioni (Amsterdam 1862 - Bloemendaal 1928) en zijn 24 jaar jongere vrouw Margaretha Jungblut (Amsterdam 1886 - Amsterdam 1978). Wie waren zij en wat heeft vooral hij betekend voor de Bloemendaalse gemeente?

Margaretha Lioni-Jungblut (Foto: privébezit)

Het eerste bestuur van de Nederlandse Biljartbond. Staand vanaf links: Jac. Hommes en J.L. Pinto. Zittend vanaf links: mr. J.C. Adrians, mr. D.E. Lioni en P. Vermeulen

Grafisch vormgegeven sluitzegel 'Klein Bloemendaal krachtig zich weeft als Groot Haarlem het te grijpen begeert', indertijd gebruikt tegen de annexatie van het Ramplaankwartier

Hij studeerde, woonde en werkte in Amsterdam als advocaat en procureur en als plaatsvervangend kantonrechter. Jarenlang werkte hij bovendien als privatdocent aan de Universiteit van Amsterdam. In 1918 verhuist hij met zijn vrouw van Reguliersgracht 2 naar Bloemendaal en wonen zij met hun twee kinderen Jacques en Lena in huize Delta op de Rijperweg 1. In juridische kringen was hij een grote persoonlijkheid. Van zijn vrouw is helaas verder weinig bekend.

Kennemer Lyceum

Het was David E. Lioni die 'tot de oprichting van het Kennemer Lyceum den stoot heeft gegeven, die de voorbereidende stappen heeft gedaan, de onderhandelingen heeft gevoerd, die vanzelfsprekend voorzitter werd van de Vereniging, toen deze in 1920 werd geconstitueerd. Hij was

voorzitter in de moeilijke jaren van het begin, velerlei bezwaren overwinnend, talloze vergaderingen en besprekingen op onderhoudende wijze leidde, geestig, met hartelijk, welgemeende woorden telkens opnieuw bezielend tot voortgaan en moed houden. Hij droeg het Lyceum in zijn hart' aldus rector Dr. A. De Vletter later in een necrologie in het 'ongeveer maandelijks' verschijnende *Mededeelingen Kennemer Lyceum*.

Vereniging Bloemendaal's Bloei

In de tien jaar dat Lioni voorzitter is van *Bloemendaals Bloei*, de voorloper van *Ons Bloemendaal*, heeft hij zich onder andere met grote betrokkenheid ingezet voor het behoud van de Bloemendaalse grenzen. In *Het Bloemendaalsch Weekblad* van 24 december 1924 staat: 'Onze plaatsgenoot mr. D.E. Lioni herinnert er aan in De *Telegraaf* hoe in Maart 1917 als een donderslag uit helderen hemel de annexatie-plannen

van Haarlem bekend werden. Geheel Bloemendaal liep te hoop. (...) Als voorzitter van het 'Comité van Actie uit Bloemendaal's Burgerij' houdt hij aan de vooravond van de annexatie-beslissing een vurig pleidooi in hotel Van Ouds het Raadhuis voor behoud van het Bloemendaals grondgebied. Helaas werd de annexatie in 1927 een voldongen feit en verrees het Ramplaankwartier, een nieuwe Haarlemse middenstandswijk.

Meerdere functies in Bloemendaal

Op onderwijsgebied heeft Lioni in de gemeente jarenlang het voorzitterschap bekleed van de 'Plaatselijke Commissie van Toezicht op het Lager Onderwijs'.

Ook is hij betrokken geweest bij de 'Commissie tot viering van den Koninginnedag in Bloemendaal'.

In 1921 is de aanleg van de Zeeweg voltooid en richt B en W zich tot

"De aanvangsgeschiedenis van elke grote stichting is vol van moeite en zorg"

Bloemendaal's Bloei om ter gelegenheid hiervan een feestelijke opening te organiseren. Onder het motto 'Een monumentale weg! Een glorieus feest!' komt er een groots bloemencorso met tevens de bedoeling om Bloemendaal op de kaart te zetten. Ere-voorzitter van het Uitvoerend Comité is burgemeester jhr. A. Bas Backer en de voorzitter wordt mr. D.E. Lioni.

Nederlandse Biljart-Bond

Zes biljartclubs, waaronder de Amsterdamse club KRAS, richten in 1911 de Nederlandsche Biljart-Bond op. mr. D.E. Lioni wordt de eerste voorzitter, een functie die hij tot 1924 bekleedt, waarna hij ere-voorzitter wordt.

De naam KRAS had overigens niets met hotel Krasnapolsky te maken, al zijn daar veel biljarttoernooien gespeeld. Het is de afkorting van 'Kijk Rustig Alvorens te Stoten'. Het eerste wereldkampioenschap biljarten vindt plaats in Amsterdam in 1928 in het gebouw van de Maatschappij van den Werkenden Stand aan de Kloveniersburgwal. Prins-gemaal Hendrik, die onverwachts zijn opwachting maakte, hield het na drie kwartier voor gezien en vertrok.

In een uitgave van *Sport in Beeld* in 1928 wordt Lioni na zijn overlijden eervol herdacht met de woorden: 'De biljartsport is mr. Lioni zeer veel verschuldigd, en men zal zich nog lang den gemoedelijken leider herinneren, die evenwel ook op den zetel als president zijn juridische capaciteiten kon doen gelden, ja, moest doen gelden.'

Onderscheiding

Op 30 augustus 1924 wordt mr.

David Eliazer Lioni ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw vanwege al zijn maatschappelijk en juridisch werk in Bloemendaal en in Amsterdam. Hij heeft veertig jaar zijn 'ambt voortreffelijk vervuld'. Hij is ook 37 jaar bestuurslid van de Amsterdamsche Diamantslijperij-Maatschappij en penningmeester van het Hulp-comité van Joodsche Oorlogsslachtoffers geweest. Mede door zijn goede beheersing van de Franse taal, was hij bovendien twintig jaar secretaris van de Nederlandse afdeling van de Alliance Israélite Universelle, waarvan het *Comité Central* in Parijs gevestigd is. Op dezelfde 30ste augustus wordt Lioni's broer Alfred Lioni (1864-1928), voorzitter van het Nederlands-Israëlitisch Jongensweeshuis Megadlé Jethomien in Amsterdam, ridder in de Orde van Oranje Nassau. David Lioni is overigens commissaris van dit weeshuis.

Joodse Begraafplaats Overveen

In 1927 neemt Lioni na 42 jaar afscheid van de Amsterdamse Balie. Hij blijft wel als plaatsvervanger kantonrechter nog in functie. Op 28 juli 1928, na 's ochtends een civiele zitting bij het kantongerecht te hebben geleid, overlijdt Lioni onverwachts aan een hartstilstand op het Stationsplein in Haarlem. Hij wordt naar het kantoor van de afdeling Posterijen in het stationsgebouw gebracht en zijn gewaarschuwde huisarts dr. Brongersma uit Overveen kan niet anders dan de dood vaststellen. Op 31 augustus wordt hij begraven op de Joodse Begraafplaats in

Overveen (grafsteen nr. 121). Hij is, tot dan toe, de enige Bloemendaler die daar zijn laatste rustplaats heeft gevonden. Het metaheerhuisje is te klein voor het groot aantal belangstellenden dat naar de begrafenis is gekomen. Twee dagen later, op 2 augustus, overlijdt zijn broer Alfred, hij is op de joodse begraafplaats in Muiderberg begraven. Margaretha Lioni-Jungblut overlijdt op 28 juni 1978 op 92-jarige leeftijd, zij overleeft haar man met vijftig jaar, en is naast hem in Overveen begraven.

Mr. I. van Crefeld prijst Lioni in *Bijdragen en Mededeelingen van het Genootschap voor de Joodse Wetenschap in Nederland* om 'zijn grote veelzijdigheid. Hij was een voortreffelijk jurist maar een even voortreffelijk bedrijfsleider, hetgeen bijzonder bleek in de moeilijke jaren van en na den oorlog'. 'Steeds kleiner wordt de kring der juristen van den ouden stempel, der mannen, die aan onkreukbaarheid in handel en wandel, aan innerlijke beschaving los van uiterlijk vertoon, een liefde voor de wetenschap in het algemeen en voor de wetenschap hunner keuze in het bijzonder, paren.'

De Gemeente Bloemendaal heeft in het kader van de viering van 75 jaar bevrijding en het Kennemer Lyceum heeft in verband met het honderdjarig bestaan toezeggingen gedaan om bij te dragen aan de restauratie van grafsteen nr. 121 van mr. David Eliazer Lioni en van graf nr. 120 van Margaretha Jungblut.

Bronnen:

Bijdragen en Mededeelingen van het Genootschap voor de Joodse Wetenschap in Nederland nr IV. 1928, pag. 32
Sport in Beeld (jrg 4, nr 32, 31-7-1928)
Mededeelingen Kennemer Lyceum, Schooljaar 1928-1929, No. 1, augustus 1928
Haarlemsch Dagblad, 28 juli 1928

HIER WOONDE
MR. DAVID ELIAZER LIONI
RIJPERWEG 1, BLOEMENDAAL

Villa Delta, Rijperweg 1, Bloemendaal
(Foto: privébezit)

Jacob van den Ban geflankeerd door zijn beide dochters en zijn vrouw

Paulanha van den Berg-Diamant

David Eliazer Lioni woonde van 1918 tot zijn dood in 1928 op de Rijperweg 1 in huize 'Delta' een pand uit 1903. Zijn vrouw Margaretha Jungblut blijft na zijn dood nog enige tijd in het huis wonen. De architect van het huis was de Haarlemmer Jacob van den Ban.

J

Jacob van den Ban (1860-1943)

Van 1891 tot zijn overlijden op 82-jarige leeftijd woonde Jacob van den Ban in Haarlem. Als 16-jarige schreef hij zich in aan de 'Academie voor Beeldende Kunsten' in Rotterdam. Daarna studeerde hij aan de 'Polytechnische School' onder architect prof. E.H. Gugel (1832-1905), de eerste hoogleraar bouwkunde in Delft.

Na twee jaar bij de 'Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij' ervaring opgedaan te hebben kiest Van den Ban voor een vrij beroep.

In 1891 start hij met Simon Roog de maatschap 'Roog & Van den Ban' op de Nieuwe Gracht 88, Haarlem. Hij woont met zijn vrouw Anna Kater (1859-1911) en hun drie dochters 42 jaar in het door hemzelf ontworpen huis aan de Kampersingel 70. Zijn oudste dochter Elze Frederika van den Ban werd stedenbouwkundige en was de eerste vrouw in Nederland die afstudeerde als civiel-ingenieur in Delft.

Van den Ban bouwt vele villa's, woonhuizen en kantoorgebouwen in Haarlem en omstreken, de villa's zijn veelal opdrachten van rijke Amsterdammers die zich als forens of rentenier in Zuid-Kennemerland vestigen. Voor zijn eigen gezin bouwt hij het zomerhuis De Enk, Lochemse Berg in Laren. Het voormalig Droste gebouw aan het Spaarne (1921) is een van zijn bekende bouwwerken. Hij maakt ook een ontwerp voor het Westershoutpark, dat tot 1927 deel uitmaakt van de gemeente Heemstede. In dat jaar sluit hij zich met een aantal andere prominente ingezetenen van Haarlem, waaronder mr. David Eliazer Lioni, aan bij een groep van anti-annexionisten.

Acht jaar is Van den Ban lid van het hoofdbestuur der 'Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst', later de Bond van Nederlandse Architecten (B.N.A.), en voorzitter van de afdeling Haarlem met als secretaris architect J.B. van Loghem. Van 1922 tot 1925 is hij lid van de Haarlemse gemeenteraad voor de Vrijheidsbond.

Stijl

Van den Ban ontwerpt eclectisch en maakt gebruik van bouwstijlen van de neo-rennaissance en het neo-classicisme, van Jugendstil en Amsterdamse School. Speciale aandacht geeft hij aan gevelontwerpen. Veel van zijn gebouwen staan op de monumentenlijsten van rijk, provincie of gemeente.

Monumentale Rijperweg

Aan de Rijperweg is niet alleen 'Delta' op nummer 1 (1903) van de hand van Roos & Van den Ban, maar ook rijksmonument 'Villa De Berg' met koetshuis op nummer 15 (1896) en de villa 'Welgelegen' op nummer 5 (1905), dat een provinciaal monument is.

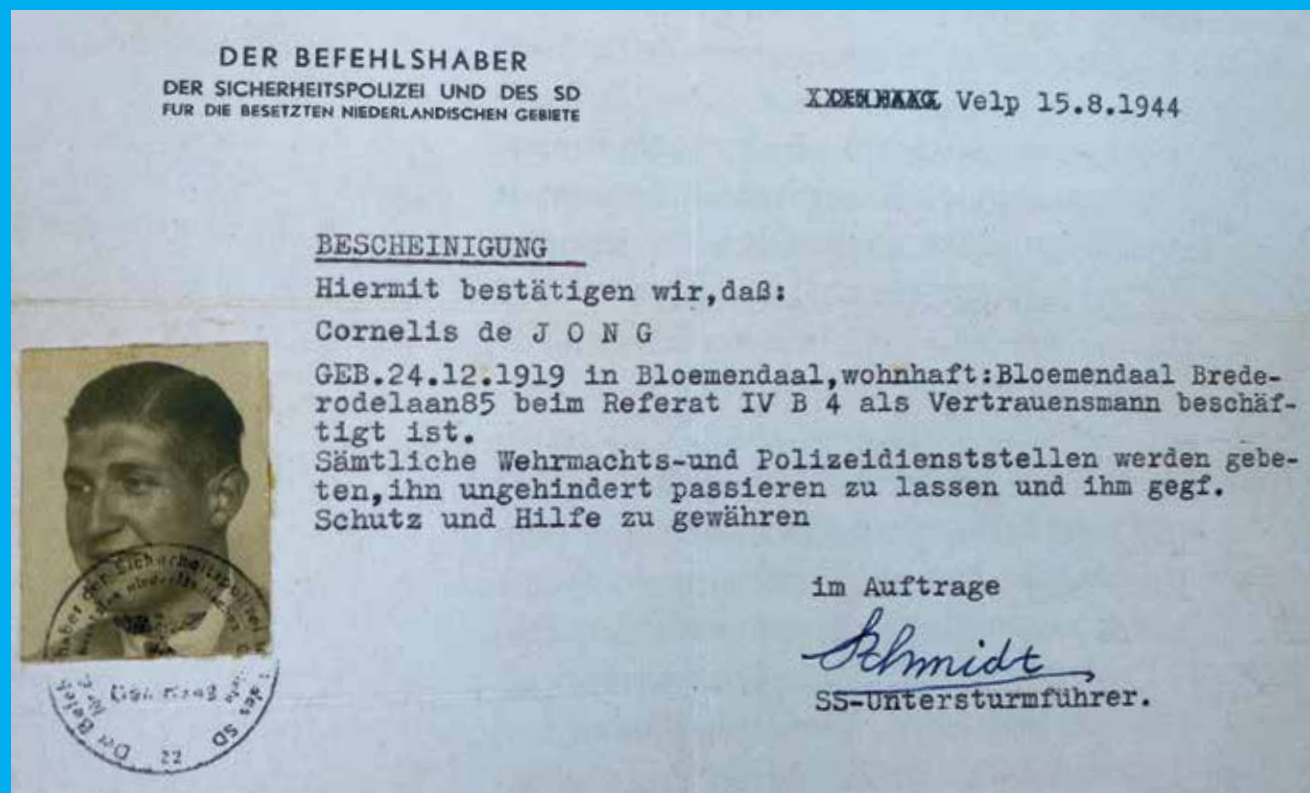
Woonhuis van Van den Ban, Kampersingel 70, Haarlem

De bekende Droste branderij in Haarlem aan het Spaarne

Interieur woonhuis J. van den Ban en zijn gezin Kampersingel 70, Haarlem (foto Librariana)

Een van de vele vervalste papieren uit het archief van Cees de Jong waarover hij in de oorlog beschikte om niet tegen de lamp te lopen.

Verzet in Bloemendaal

Gert Jan van Setten

Onlangs zijn twee boeken verschenen over Bloemendaal in oorlogstijd.

Verzet in Bloemendaal, door Charles Coster van Voorhout en Hans

Hoffmann, is een recente publicatie die op alle Bloemendaalse adressen

bezorgd is. *Bloemendaal 1940 – 1945; Feiten en Verhalen*, door Carin van

Riessen, is een heruitgave van een in 1995 verschenen publicatie. Ook in

dat boek ligt een sterk accent op het verzet tegen de Duitse overheerser.

Op dat punt vullen de twee boeken elkaar goed aan.

De Wehrmacht was alom aanwezig

In beide boeken wordt in meer of mindere mate aandacht besteed aan de bekende thema's uit de oorlogsgeschiedenis van onze gemeente, tegen de achtergrond van de gebeurtenissen in Nederland en het verloop van de Tweede Wereldoorlog. De aanwezigheid van de bezetter werd in Bloemendaal sterker gevoeld dan in de meeste andere gemeenten. Door de ligging aan de kust werd het grondgebied een schakel in de *Atlantikwall*. De *Wehrmacht* was alom aanwezig en manifesteerde zich onder meer in de confiscatie van veel gebouwen. In de laatste fase van de oorlog werden lanceerinrichtingen voor V1- en V2-wapens ingericht en werd een groot gedeelte van de Bloemendaalse bebouwde kom op last van de Duitsers ontruimd. De dieptepunten van deze akelige periode ontbreken in geen van beide boeken: de represailles en executies, het hartverscheurende lot van het joodse vondelingetje 'Remi', de 'Sinterklaasrazzia' en de 'hel van Rees', de hongerwinter, het vergissingsbombardement op de Duinwijckweg. Ook de hoogtepunten vinden we in beide boeken terug: de 'Muzenforum'-concerten van het 'Hongaarse Strijkkwartet' in Aerdenhout, de vlucht van veel Duitsers en NSB'ers op 'Dolle Dinsdag', de voedseldroppings, en dan eindelijk: de Bevrijding!

Verzet

En dan natuurlijk het verzet, het belangrijkste thema van *Verzet in Bloemendaal*, maar ook prominent in *Bloemendaal 1940 – 1945*. In beide boeken ligt daar een familierelatie aan ten grondslag. De ondertitel van het eerste

boek luidt: 'Cees de Jong en zijn vrienden in de oorlog', een beetje misleidend want het boek gaat over veel meer. De lotgevallen van de hoofdpersoon vormen daarin een *Leitmotiv*, maar dat is hier en daar aan de dunne kant. Het initiatief tot deze publicatie ging uit van Jan de Jong, zoon van Cees en de huidige bewoner van het landgoed Schapenduinen, een van de brandpunten van het verzet in Bloemendaal.

Carin van Riessen is de achternicht van een andere verzetsstrijder. Henk (later prof. dr. ir.) van Riessen werd in 1911 geboren in Bloemendaal als zoon van een groentehandelaar. Hij studeerde elektrotechniek aan de TH in Delft en werd praeses van de gereformeerde studentenvereniging SSR aldaar. Van Riessen was niet alleen rechtzinnig gereformeerd, maar ook een overtuigd aanhanger van de Antirevolutionaire Partij. Vanuit die achtergrond sloot hij zich aan bij de uit die stroming voortgekomen verzetsbeweging. Deze organiseerde zich in 1943 in de Landelijke Organisatie voor hulp aan onderduikers (de 'L.O.') en de Landelijke Knokploegen ('L.K.P.'). Ook het illegale blad *Trouw*, in januari 1943 opgericht in het huis van Gezina van der Molen aan de Aerdenhoutse Klapheklaan, was een voortbrengsel van deze beweging. Henk van Riessen trad op als leider van de L.O. in Zuid-Holland. Hij werd gearresteerd, maar wist zich vrij te praten, en werd in oktober 1944 landelijk voorzitter van de L.O. Principieel als hij was, droeg hij er in belangrijke mate toe bij dat de L.O. en de L.K.P. vasthielden aan de antirevolutionaire beginselen.

Tegendeel

Cees de Jong was als verzetsman

in zijn stijl en aanpak het tegendeel van Henk van Riessen. Zijn heldhaftige daden werden niet geïnspireerd door religieuze of politieke principes, en een landelijke rol heeft hij nooit geambieerd. Cees was een vrijbuiters. Toen de Duitsers het land binnenvielen was hij als eenvoudig infanterist gelegerd in Zuid-Limburg. Vandaar wist hij op de fiets het ouderlijk huis aan de Brederodelaan in Bloemendaal te bereiken. Hij ging als 'spoorstudent' economie studeren in Amsterdam, en rolde min of meer argeloos het verzet in. Hij en een paar andere 'jonge honden', waaronder een aantal schoolvrienden van het Kennemer Lyceum, sloten zich aaneen tot een verzetsgroepje, dat aanvankelijk nogal roekeloos tekeer ging. De broers Kees en Wim Bierens de Haan maakten daar ook deel van uit. Hun ouderlijk huis, Schapenduinen, werd een haard van verzetsactiviteiten. Dat huis leende zich daar goed voor, met zijn doolhof aan kamers, nissen en zolders en vele bijgebouwen. Later ging de overdaad aan bravoure ervan af, en dat is zeker ook een verdienste van Cees geweest. Hij was niet zozeer een onverschrokken vechtjas, maar een buitengewoon handige ritselaar en netwerker, de man die overal zijn contacten had en alles en iedereen bij elkaar bracht. Een aardige, goedlachse jongen moet hij geweest zijn, op wie nooit vergeefs een beroep gedaan werd. Een mooie getuigenis daarvoor is die van zijn buurmeisje Helene Nolthenius, later bekend als letterkundige en hoogleraar in de muziekgeschiedenis. In hun huis verbleven onderduikers, die werden opgepakt. Haar vader, leraar klassieke talen

aan het Kennemer Lyceum, belandde daarvoor in het concentratiekamp Dachau. "We zijn", herinnerde zij zich in 1998, "tijdens de bezetting geadopteerd door de illegaliteit die belichaamd werd in Cees de Jong. Onze dankbaarheid was grenzeloos. Als we vastliepen, was hij onze uitkomst. Cees was een fidele jongen. Hij bleef bescheiden en kon heel goed zijn mond houden. Je kreeg nooit te horen wie je zaak behartigde, maar je wist dat het in goede handen was."

Onderduikers

Net als Henk van Riessen maakte hij zich op zijn manier onschatbaar verdienstelijk bij de hulp aan de vooral in het laatste oorlogsjaar explosief groeiende groep van onderduikers, vooral door het 'organiseren' van valse distributiebescheiden en andere documenten. Wat dat betreft bewoog hij zich in dezelfde schimmige wereld als die andere Bloemendaalse held Wally van Hall, de 'financier van het verzet'. De *back office* van de illegaliteit, zou je het in modern jargon kunnen noemen. Cees de Jong was echter geen man van de grote verbanden. Ook toen hij later een belangrijke rol speelde in de lokale afdeling van de landelijk opererende Binnenlandse Strijdkrachten gedroeg hij zich volgens een medestander als een *libero*, terzijde van de hiërarchie. Even goed deed hij belangrijk werk in een staffunctie. Als informeel hoofd van de Dienst Inlichtingen verzamelde hij informatie over de bewegingen van *Wehrmacht* -onderdelen en over 'foute' Bloemendalers met het oog op de komende berechting van verraders en collaborateurs. Mede door zijn zorgvuldige en integere voorbereiding zijn de arrestatie en de internering van de vele honderden verdachte Bloemendalers goeddeels verlopen zonder de nare excessen die zich elders voordeden.

Twee werelden

Bij lezing van deze twee lezenswaardige boeken doet zich iets merkwaardigs voor: de twee belangrijkste personages lijken elk in een andere wereld geleefd te hebben. Carin van Riessen noemt Cees de Jong niet. Wel refereert ze aan 'een doodgevaarlijk, amateuristisch clubje jongemannen', 'een groepje van ongeveer tien jongelui', en dat moeten Cees en zijn vrienden wel geweest zijn. Eerder maakte ze gewag van het illegale blaadje 'De BBC', dat berichten van de BBC doorgaf en op Schapenduinen geproduceerd

Henk van Riessen na de oorlog

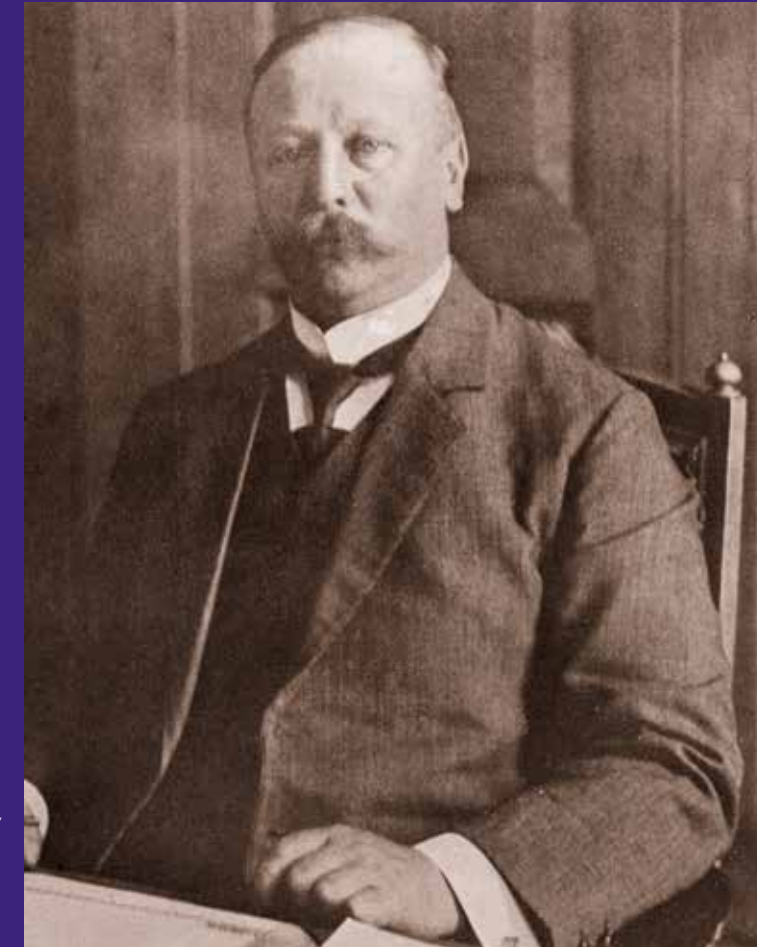
werd. Dat is ongetwijfeld het blaadje dat in *Verzet in Bloemendaal* werd opgevoerd als 'Hier is de BBC', en daar was Cees via zijn vrienden Bierens de Haan nauw bij betrokken. Omgekeerd wordt Henk van Riessen door de auteurs van *Verzet in Bloemendaal* alleen terloops aangestipt, als Bloemendaalse verzetsman en 'een van de voormannen van de L.O.'. Ook figureert Henk van Riessen in de top-vijf op de door hen aangehaalde 'lijst van de voornaamste illegale werkers' in de gemeente, opgesteld in opdracht van burgemeester Den Tex, met Cees de Jong. Het lijkt wel of de paden van deze twee verzetsstrijders elkaar

nooit gekruist hebben. Welbeschouwd is dat niet zo vreemd. Verscheidenheid in stijl en aanpak was een onvermijdelijk kenmerk van het verzet. Bovendien werkte Van Riessen op het laatst op landelijk, De Jong van meet af aan op plaatselijk niveau. Daarbij was het Nederlandse verzet, net als de Nederlandse samenleving, diep verdeeld. Naarmate de bevrijding naderde werd dat er niet beter op. Er was groot onderling wantrouwen, dat soms ontaardde in openlijke vijandigheid. De beruchte 'Velser affaire' is daar een voorbeeld van. Tenslotte was het voor alle verzetsgroepen een zaak van welbegrepen eigenbelang om zo min mogelijk weet te hebben van wat buiten de eigen kring gebeurde en contacten met elkaar zo veel mogelijk uit de weg te gaan. Zo kan het gebeuren dat ook nu nog twee even geloofwaardige verhalen over Bloemendaal in oorlogstijd verschijnen die elkaar nauwelijks overlappen. Vanuit een andere invalshoek en met een andere focus geschreven, zijn ze op een interessante manier complementair.

Met dank aan Lisa van de Bunt

De tekst van *Bloemendaal 1940-1945* is te vinden op: <https://oorlogsarchief.bloemendaal.nl/>
Wie geen exemplaar heeft ontvangen van *Verzet in Bloemendaal* kan contact opnemen met het gemeentesecretariaat: 023-5225538, of secretariaat@bloemendaal.nl

Charles Coster van Voorhout en Hans Hoffmann, *Verzet in Bloemendaal. Cees de Jong en zijn vrienden in de oorlog*. Bloemendaal 2020.
Carin van Riessen, *Bloemendaal 1940 – 1945. Feiten en Verhalen*. Bloemendaal 1995, 2e druk 2020.

Jhr. Anthonij Bas Backer, burgemeester

'Er zijn gevallen voorgekomen dat de mensen in zulke huizen geen dienstboden konden krijgen'

Inge de Wilde

Op de stukjes in *Ons Bloemendaal* eind 2019 over de huisnummers 11, 13 en 100 - of liever het ontbreken daarvan – kwamen veel reacties. Het fenomeen bleek wijdverbreid te zijn. Maar wie begon daarmee, wanneer en waarom? We zochten het uit.

‘Aldus geschiedt in het jaar 1921 in een gemeente met vele intellectueelen’

Om te beginnen kreeg de redactie een email van Kees van der Linden, voormalig verslaggever van het *Haarlems Dagblad*. Hij herinnerde zich dat Lieuwe Zoodsma, directeur van het Noord-Hollands Archief en gemeentearchivaris van Bloemendaal, hem eens had gezegd dat burgemeester jhr. Anthonij Bas Backer het initiatief had genomen om de huisnummers 11, 13 en 100 over te slaan ofwel te vervangen door 9a, 9b en 98a. Op zich een gek idee dat de plaatselijke overheid mee zou zijn gegaan in dit bijgeloof, maar anderzijds lijkt het toch ook onwaarschijnlijk dat je als particulier op eigen houtje je huisnummer kunt veranderen.

Jhr. Anthonij Bas Backer (1864-1942)

Natuurlijk benaderden we Lieuwe Zoodsma, die de mededeling van Kees van der Linden bevestigde. Volgens hem had Bas Backer die van 1907 tot 1931 burgemeester van Bloemendaal was, deze regel ingevoerd. Dat zou kunnen. De gemeenteraad besliste in die tijd over de straatnamen, B en W over de huisnummering. Intussen vond ik een berichtje in Rooms-Katholieke dagblad *De Tijd* van 3 mei 1921, dat was ontleend aan de *Haagsche Post*. De krant schreef dat in Bloemendaal ‘enkele nieuwe straten’ genummerd werden, maar dat 11, 13 en 100 ‘officieel’ niet gebruikt mogen worden. En het bericht eindigde met: ‘Aldus geschiedt in het jaar 1921 in een gemeente met vele intellectueelen’. Krap een half jaar later wordt uit een stukje in *Het Bloemendaalsch Weekblad* duidelijk over welke straten het ging. De Woningbouwvereniging Bosch en Duin had veertig (er werd ook wel gesproken van 56) middenstandswoningen gerealiseerd in het gebied tussen de Zomerzorgelaan en de Donkerelaan. Op 22 oktober kon het *Weekblad* melden dat de huizen en straten gereed waren. Er was nog één probleem: de straatverlichting deed het niet. Dat was ongewenst, want gevaarlijk, en hier moest snel verbetering in komen. En o ja, dan was er nog iets: de huizen waren inmiddels wel genummerd, maar de nummers 11 en 13 waren ‘moedwillig’ overgeslagen. ‘Dat we ons in de 20ste eeuw nog zoo bijgeloovig toonen is wel een beetje bar’, vond de redactie.

De ergernis van raadslid Van Kessel

Een paar maanden later op 15 december kwam de huisnummerkwestie ter sprake in de vergadering van de gemeenteraad. Het raadslid J.G. van Kessel vraagt het woord en zegt het belachelijk te vinden dat van overheidswege wordt toegegeven aan het bijgeloof dat aan de nummers 11, 13 en 100 verbonden is.

Burgemeester Bas Backer antwoordt – aldus het officiële raadsverslag – dat hij het bijgeloof ook ‘te dwaas’ vindt. Maar inderdaad ‘wordt er aan gehecht, en als men de mensen in dit opzicht ter wille kan zijn’ ziet hij geen bezwaren. ‘Dat deze nummering in de couranten gehekel wordt, kan hem in het geheel niet schelen’. Van Kessel vindt het spijtig dat hij een niet meer ‘afdoend antwoord’ van de tafel van Burgemeester en Wethouders heeft gekregen.

Huizen met de nummers 11 en 13 bleven leeg staan

Het *Bloemendaalsch Weekblad* van 21 december geeft meer saillante details van de discussie in de gemeenteraadsvergadering. Het blad schrijft dat Van Kessel had gevraagd hoe B en W ‘er toch toe gekomen is’ de nummers 11 en 13 over te slaan en die te vervangen door 10a en 12a. Dit is een duidelijke verwijzing naar het kort daarvoor aangelegde pleintje (het Bosch en Duinplein) waar geen even en oneven huisnummering was aangebracht, maar de huizen werden doorgenummerd: 8, 9, 10, 10a, 12, enz. Van Kessel vond dat de gemeente hierdoor ‘tegenover de buitenwereld belachelijk [is] gemaakt’. Volgens het blad antwoordde de burgemeester Van Kessel dat ‘vele mensen het erg onaangenaam vinden deze nummers op hun huizen te hebben. Er zijn gevallen voorgekomen, dat de mensen in zulke huizen geen dienstboden konden krijgen.(...). En waar men nu de mensen met deze kleinigheid een genoegen kan doen, waarom zou men het dan laten? Er zijn voorbeelden, dat huizen leeg bleven staan, omdat zij deze nummers droegen’. Wethouder A.J. de Waal Malefijt voegde er aan toe dat ‘nog onlangs een juffrouw bij B. en W. heeft staan soebatten, om toch vooral geen nummer 13 op haar deur te moeten hebben. Zoo zijn er meer gevallen’.

SDAP-raadslid Schulz in de maling genomen

De antwoorden van B en W verwijzen duidelijk niet alleen naar het nieuwbouwwijkje, maar ook naar bewoners in andere lanen die om nieuwe nummers hadden gevraagd, ja zelfs hadden gesoebat. Dit wordt bevestigd door de opmerking van het SDAP-raadslid C. Schulz, woonachtig op de Duinlustparkweg in een huis dat in 1915 was gebouwd. *Het Bloemendaalsch Weekblad* meldt in zijn raadsverslag dat Schulz er problemen mee heeft dat zijn buurman huisnummer 11 heeft – dat is op zich prima-, maar dat bij hem nummer 13 in 15 is veranderd. En met deze wijziging wordt hij in de maling genomen. Natuurlijk ben ik op de fiets gestapt om de situatie op het Bosch en Duinplein en de Duinlustparkweg te bekijken. Welnu, die is sinds 1921 onveranderd, met dien verstande dat ook het buurhuis van de heer Schulz is ‘aangepast’ en niet meer nummer 11 heeft, maar inmiddels 9a. En die wijziging – zo leert het adresboek van Bloemendaal uit 1923 – werd al snel ingevoerd.

Kort na 1919

Het lijkt erop dat de huisnummeringskwestie van de nieuwbouw in 1921 de discussie in de gemeenteraad heeft aangewakkerd, maar dat toch al in de aanloop er naar toe B en W door bewoners elders in de gemeente om nieuwe huisnummers waren gevraagd en daarin hadden bewilligd. Bas Backer vond het op zich ‘dwaas’, maar maakte er ook geen punt van. In het *Jaarboekje voor de Gemeente Bloemendaal* uit 1919 doet het fenomeen zich nog niet voor, maar in lanen die daarna werden gebouwd wordt het gangbaar om de nummers te wijzigen. Totdat in 1938 - Bas Backer was toen al een aantal jaren geen burgemeester meer – opnieuw vragen over de kwestie werden gesteld en B en W eind 1939 antwoordden dat de vreemde huisnummering niet meer zou worden toegepast. Althans niet bij nieuwe huizen. 🏡

Bronnen:
Noord- Hollands Archief, Toegangsnummer 2047, Gemeentebestuur Bloemendaal, inv.nr. 520, *Raadsverslag Bloemendaal* 15 december 1921, p. 234.
Inge de Wilde, ‘Huisnummers 11 en 13 werden vervangen door 9a en 9b’, in: *Ons Bloemendaal*, (2019; 3) 26-27.
Inge de Wilde, ‘Nogmaals de huisnummering’, in: *Ons Bloemendaal* (2019; 4) 10-11

Raadslid C. Schulz (NHA)

Raadslid J.G. van Kessel (NHA)

Wethouder A.J. de Waal Malefijt (NHA)

De Zijlweg in Overveen, 1938. Middenin de woning Zijlweg 11 waar Anna Rijnierse vanaf haar geboorte tot haar overlijden 92 jaar later woonde; rechts de ingang tot het achterterrein en de woning Zijlweg 13 waar het kantoor van aannemerij Rijnierse was en is gevestigd (NHA)

Mejuffrouw Anna Rijnierse (1872 – 1964) Een leven tussen aannemers en bloemisten

Teun Schermerhorn

Direct na de Tweede Wereldoorlog (1940 – 1945) vraagt gemeentearchivaris mejuffrouw Marie Nierhoff verschillende wat oudere Bloemendalers hun herinneringen aan begin vorig eeuw of nog eerder op te schrijven. Een tiental voldoet aan dat verzoek en hun verhalen, vastgelegd in de zogeheten *Blauwe cahiers* zijn te lezen via de site van het Noord-Hollands Archief. Wie waren deze auteurs en wat schreven zij en hoe? Als eerste een portret van mejuffrouw Anna Rijnierse uit Overveen met enkele fragmenten uit haar cahier.

“In mijn verbeelding is het lente, want de hyacinten bloeien en wanneer men de vensters opent, ademt men den bloemengeur in”

Anna Rijnierse besloot in 1946 ‘na lang aarzelen’ en ‘op herhaald verzoek’ van Marie Nierhoff haar herinneringen aan het papier toe te vertrouwen. Ze was toen 74 jaar oud. Ze zal er geen spijt van hebben gehad. Haar goed geschreven en informatieve verhaal, dat als een van de eerste cahiers in september 1946 zou verschijnen onder de titel *Overveense Herinneringen*, levert haar een plekje op in de Bloemendaalse geschiedenis. Al in het *Haerlem Jaarboek 1954* treffen we de integrale tekst van het cahier van mejuffrouw Rijnierse aan met enkele foto’s uit haar cahier. Het bewijs dat we hier met een interessante tekst te maken hebben. In 1988 deed *Ons Bloemendaal* het nog eens dunnetjes over. De in twee afleveringen afgedrukte tekst van het cahier leverde zoveel reacties van lezers op dat historica en bestuurslid van *Ons Bloemendaal*, Henriëtte van Voorst Vader – Duyckinck Sander, in een volgend nummer er nog een heel artikel aan wijdde.

Tussen de aannemers

Anna Catharina Wilhelmina Rijnierse werd op 10 oktober 1872 geboren aan de Zijlweg in Overveen. Zij was het achtste en jongste kind van Simon Rijnnerus Rijnierse (1834-1912) en Catharina van Velsen. De vader van Anna was de derde generatie Rijnierse die aan de Zijlweg het gelijknamige bedrijf runde. Twee jaar geleden besteedde *Ons Bloemendaal* aandacht aan het 225-jarige bestaan van het aannemersbedrijf (*Ons Bloemendaal* nr. 2, jrg. 42). Anna Rijnierse woonde haar hele leven op Zijlweg 11, naast de ingang van de weg naar het weiland achter de woningen. Op Zijlweg 13 was (en is) het kantoor van het aannemersbedrijf met (destijds) op de bovenste verdiepingen het woonhuis van de dienstdoende directeur. Het hele leven van Anna speelde zich dus af tussen de aannemers en de vele bouwvakkers, die in die tijd nog in dienst waren van aannemer Rijnierse, bijvoorbeeld voor de bouw in 1911 van Rooms-Katholieke Rusthuis Huize Duinrust, het latere Marinehospitaal in Overveen.

Tussen de bloemisten

Het meest directe en dagelijkse contact had Anna Rijnierse echter niet met de bouw, maar met de kleurrijke Overveense bloemenwereld. Het adresboek van Bloemendaal van 1924 laat zien dat het op

Zijlweg 11 waarschijnlijk meer is gegaan over de opbrengst van de hyacinten in dat jaar dan over de bouw van weer een grote Bloemendaalse villa door aannemer Rijnierse. Op dit adres wonen in 1924 namelijk Mej. A. C. W. (Anna) en vier broers die ‘Bloemist’ zijn en dus handelaar in de door hen gekweekte hyacinten en in de bollen daarvan. We hebben het dan over de broers Toon, Frans, Piet en ten slotte Willem. De vier broers zijn in 1924 eind vijftig en begin zestig en wonen met hun ongetrouwde zuster in het ouderlijk huis Zijlweg 11. Deed Anna het huishouden voor haar broers?

Aannemer Rijnierse in de bollen

De vader van Anna Rijnierse, de eerder genoemde Simon Rijnnerus Rijnierse koopt in 1871 samen met zijn stiefbroer Cornelis Rijnierse bloembollengrond bij de Marcellisvaart op de plek waar nu nog ten zuiden van het Ramplaankwartier de Fablo-tennisshal van bollenkweker Thoolen staat. Simon doet –naast de aannemerij- de zakelijke kant van het bedrijf en Cornelis het werk op het land. Waarschijnlijk heeft Simon er zo voor gezorgd dat er voldoende werkgelegenheid wordt gerealiseerd voor de grote gezinnen in zijn Rooms-Katholieke familie. Uit de twee huwelijken van zijn vader Pieter Rijnierse had Simon één broer en drie zussen én drie stiefbroers en twee stiefzussen. Zelf had hij zes zoons en twee dochters, waaronder Anna. We hebben echter gezien dat in de aannemerij steeds één zoon het bedrijf van zijn vader overnam, hetgeen een verstandig beleid genoemd kan worden om onenigheid te voorkomen; geen twee of meer kapiteins op het schip zal de gedachte geweest zijn. Het betekende wel dat er in deze twee generaties voor vier broers en vijf zoons van Simon werk gevonden moest worden. Dat werden verschillende bollenbedrijven. In 1911 richtten Anna’s broers Toon, Piet en Willem Rijnierse, het bedrijf Gebroeders Rijnierse op, actief in zowel de teelt van bloembollen als in de handel daarvan. Het bedrijf heeft tuinen aan de Rijksstraatweg in Limmen en aan de Marcellisvaart, welke grond Piet en Toon al in 1892 van hun oom Cornelis hadden gekocht. Het bedrijf Gebroeders Rijnierse exporteert naar Scandinavië, Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, de Balkan en Rusland. De handel in bloembollen is in die tijd zeer lucratief. Anna maakt het van dichtbij mee op Zijlweg 11 in Overveen.

Op deze bondige wijze kondigde het echtpaar Rijnierse-Van Velsen de geboorte van al hun acht kinderen aan; dit keer de geboorte van Anna Catharina Wilhelmina. Periodiek onbekend. (Bron: CBG Verzamelingen)

Het Comité ter voorbereiding van de kinderfeesten in Bloemendaal ter gelegenheid van de troonsbestijging van H.M. Koningin Wilhelmina op 6 september 1898. De foto is genomen op het weiland van Duin en Daal, waar ook het feest voor de gehele Bloemendaalse jeugd op 3 september werd gehouden. Links vooraan zittend met melkfles Anna Rijnierse. (NHA)

In het 'Blauwe cahier' van Anna Rijnierse van september 1946 is deze foto ingeplakt; als deze foto in 1946 is gemaakt, dan is zij hier 74 jaar oud. (NHA)

Anna als dienaar van de publieke zaak

Niet bekend is of Anna Rijnierse een betaalde baan had of in een van de familiebedrijven heeft gewerkt. Wel is bekend dat zij een groot deel van haar lange leven actief is geweest voor de publieke zaak. Zo was ze al op 25-jarige leeftijd lid van het Comité ter voorbereiding van de kinderfeesten in Bloemendaal ter gelegenheid van de troonsbestijging van H.M. Koningin Wilhelmina in september 1898 samen met verschillende Bloemendaalse notabelen waaronder de vrouw van burgemeester Immink. In het *Bloemendaalsch Weekblad* van 14 april 1928 komen we 'Mej. A.C.W. Rijnierse' tegen als lid van Bloemendaalsche Comité van vrouwen die in de gemeente Bloemendaal onder vrouwen geld ophalen voor een landelijk huldeblijk bij het 50-jarig jubileum van Koning-Moeder Emma op 1 januari 1929. In de eerste decennia van de vorige eeuw was Anna Rijnierse ook actief in het toezicht op het onderwijs in de gemeente Bloemendaal en lid van twee commissies die dat toezicht uitvoerden op het lager en middelbaar onderwijs, zoals uit het Adresboek van Bloemendaal van onder meer 1920 blijkt. In de jaren '30 van de vorige eeuw verlegt zij haar 'werkterrein' van het onderwijs naar de gezondheidszorg. Zo is ze (inmiddels 62 jaar) volgens het Adresboek van Bloemendaal van 1934 bestuurslid van de Vereniging voor Kraamverzorging. En volgens het Adresboek van 1936 lid van de Commissie voor Wijkverpleging van het Witte Kruis, waar haar broer en aannemer Simon Petrus Rijnierse, de penningmeester van is. In ieder geval is duidelijk waarom Marie Nierhoff na de oorlog bij Anna Rijnierse terecht is gekomen met het verzoek om haar herinneringen op te schrijven. Zij stond net als Marie zelf als vrouw middenin de Bloemendaalse gemeenschap.

Anna als overlever: de aannemers

Uiteindelijk zal Anna Rijnierse de hoge leeftijd van 92 jaar bereiken. Zij overleeft in ieder geval zowel de aannemers als de bloemisten in Overveen met de naam Rijnierse. Anna's broer, Simon Petrus Rijnierse zou zijn vader na diens overlijden in 1912 in het bedrijf opvolgen. De vierde generatie-Rijnierse aan het bewind. Op 28 november 1905 trouwde Simon op 39-jarige leeftijd met de 32-jarige Cato Eldering. Omdat dit echtpaar kinderloos bleef, werd de leiding van het bedrijf na het overlijden van Simon overgenomen door een neef van Cato: Gerrit Eldering, die al sinds 1921 in het bedrijf werkzaam was. Dit alles maakte Anna van dichtbij mee. Inmiddels wordt het aannemersbedrijf geleid door alweer de derde generatie Eldering.

Anna als overlever: de bloemisten

De bemoeienis van de familie Rijnierse met de bollenteelt en de bollenhandel komt stapsgewijs ten einde als in 1927 Toon Rijnierse en in 1944 Piet Rijnierse overlijden. In het Adresboek van Bloemendaal van 1951 zien we dat Anna Rijnierse in dat jaar alleen nog met broer Willem Rijnierse, inmiddels 82 jaar, op Zijlweg 11 woont. Op 9 november 1964 overlijdt Anna Catharina Wilhelmina Rijnierse op 92-jarige leeftijd. Broer Willem was haar al in 1957 overleden, 89 jaar oud. Het is stil geworden op Zijlweg 11 in Overveen.

Bronnen:

Marcel Bulte en Wim Post; *'Bloeiende Bedrijvigheid; 400 jaar Bloembollenbedrijven in Zuid-Kennemerland – Bennebroek – Bloemendaal – Haarlem – Heemstede – Overveen – Santpoort – Vogelenzang'* (2002 Uitgeverij De Vrieseborch Haarlem).
Archief Noord-Hollands Archief
Beeldbank Noord-Hollands Archief
Genealogie Rijnierse: www.wiewaswie.nl www.cbgverzamelingen.nl www.rijnierse.nl

De 74-jarige Simon Rijnierus Rijnierse (1834-1912), de vader van Anna, en zijn zoon, de 43-jarige Simon Petrus Rijnierse (1865-1937), in 1908 voor hun werkplaats aan de zuidzijde van de Zijlweg op no 16. (NHA)

Anna Rijnierse in 1953 op 81-jarige leeftijd voor de woning Zijlweg 11 (NHA)

Overlijdensbericht van Anna Rijnierse; periodiek onbekend (CBG Verzamelingen)

Fragment 1

"Op herhaald verzoek om oude toestanden en gebruiken van Overveen op papier te zetten, ben ik –na lang gearzeld te hebben– besloten de pen op te nemen om naar best vermogen, volgens eigen indrukken uit mijn kinderjaren, en volgens overleveringen van hen, die mij zijn voorgedaan, deze zoo getrouw mogelijk weer te geven. Ik begin dan ruim 65 jaar geleden mijn dorp vanaf den Zijlweg te betreden. Toen begon Overveen bij den ouden grenspaal, welke stond ter hoogte waar de tegenwoordige Julianalaan op dien weg uitkomt. Daar in den ouden tijd niet alleen Haarlem, maar ook Overveen de bakermat geweest is van de hyacintenteelt, had men aan beide zijden van den Zijlweg bloembollenvelden met eenvoudige behuizingen, die den stempel droegen van vooruitgang en welvaart."

Fragment 2

"In mijn verbeelding is het lente, want de hyacinten bloeien en wanneer men de vensters opent, ademt men den bloemengeur in, daar overal langs wegen

en binnenpaden de velden prikken met hun prachtige kleurschakeeringen. Zoo ook worden de terrassen der buitenplaatsen van hen, die den winter in Amsterdam doorbrachten met groote zorgvuldigheid in orde gebracht, de gazons weer verfraaid met schitterende mozaïekperken en in Lindenheuvel –thans Overbeek– de sparren gesnoeid en de blauw porcelainen vazen er tusschen geplaatst. In April en Mei betrekken de families weer hun buitenverblijven, dan wordt het levendig in het stille dorp, men ziet de prachtige equipages met raspaarden bESPannen passeeren, koetsier en palfrenier gekleed in hun deftig livrei. De stedelingen komen ook naar buiten om van het voorjaar te genieten. Jong en oud trekken naar de aloude uitspanning Kraantje Lek of naar de Brouwerskolk om er ontspanning en vertier te vinden. Des Zondags onderneemt de Haarlemsche burgerij haar geliefkoosde wandeling langs den Zijlweg naar Overveen om in Hotel Van Ouds het Raadhuis haar kopje thee te drinken, of met de

omnibus van Maas door te gaan naar Bloemendaal."

Fragment 3

"Aan het begin van den Bloemendaalscheweg, welke één der schoonste wegen in onze gemeente genoemd kan worden, lag aan de Westzijde de buitenplaats Belvédère. Het oude heerenhuis met colonnade aan den voorgevel stond op de heuvel aan den weg en gaf aan deze buitenplaats een deftig cachet. ("...") Over Belvédère bevond zich een weide, die eertijds toebehoorde aan P. Rijnierse, den bewoner van perceel Zijlweg 11. Dit weiland werd van hem door de familie Pluym aangekocht om het vrije uitzicht voor Belvédère te behouden. De poort van perceel Zijlweg 11 gaf toegang tot den z.g. notweg naar het weiland, omdat dit aan den Bloemendaalscheweg een hoogen dijk had en daarom niet toegankelijk was. ("...") In later jaren kreeg de wei nóg een andere benaming, namelijk 'de kuil' en werd een gedeelte ervan ingenomen door het gebouwtje van Publieke Werken. Met de omstreeks 1938 gevolgdde

bebouwing van het weiland verdween het landelijk aanzien van dit gedeelte van 't oude dorp en ging tevens de daarmede verband houdende slooping van het voormalig tolhuis en stalhouderij en het aan de overzijde gelegen Raadhuis een stukje Overveense geschiedenis verloren."

Fragment 4

"Ik kom weer op mijn schreden terug om nu een wandeling te maken vanaf het Raadhuis naar het meer zuidelijk gedeelte van het dorp, om ook daar van het natuurschoon te genieten. ("...") Vanaf het einde der Ramplaan volg ik het pad door het weiland van Elswout, gestoffeerd met prachtig roodbont vee, behorende bij de modelboerderij van voornoemd landgoed. Aan den Kwakel (smal houten bruggetje dat daar nog steeds is; TS) is een kruispunt dat ook bereikt kan worden door de Elswoutslaan te nemen, die midden door het landgoed loopt. Dit stuk heeft –evenals het geheele landgoed Elswout- sinds eeuwen niets aan natuurschoon verloren. Den weg verder gaande langs het huis van den Rentmeester, komt men aan het inrijhek van Duinvliet, nu ook tot Elswout behorende. Het was vroeger eveneens een buitenplaats, doch het heerenhuis werd reeds jaren geleden gesloopt. Daarna sla ik linksaf en kom bij den Kwakel terug om nu de schilderachtige Marcellisvaart te volgen, die naar de Houtvaart leidt. Dit toch was een typisch landelijk gedeelte van de gemeente, langs deze vaart woonden enkele bloemisten, maar in hoofdzaak tuinders of wel groententelers. Ze laadden hun schuiten met frissche groenten voor den steiger van hun bedrijf om ze op de Haarlemsche groentenmarkt te verkopen. Het was een schoon en landelijk plekje met als achtergrond het gezicht op de bosschen van Elswout. Aan dit eenvoudige bedrijfsleven heeft

het vandalisme van den oorlog een einde gemaakt; van opstal en bedrijfsgebouwen is niets meer te vinden. Ook dit gedeelte der gemeente is met de omgeving Ramplaan, Rolland en Duinvliet door annexatie in 1927 bij Haarlem gevoegd."

Fragment 5

"Zeer typisch waren de groote bloembollenveilingen, welke in de maand April gehouden werden, wanneer de gewassen op het land in vollen bloei stonden. Dan kwamen er groote scharen kweekers om te koopen en als het veilen op één terrein was afgelopen, verplaatste deze mensenmassa zich naar andere tuinen. Dat waren dikwijls dagen van groote drukte. Wanneer het middaguur dáár was, werden er gratis broodjes met kaas en koffie aangeboden; ook liep er een man rond met een vaatje jenever en tabak met pijpen."

Fragment 6

"Omtrent het dorpsleven onderling is nog veel te vermelden. Overveen had zijn eigen dorpsbestaan. Hoewel met Bloemendaal tot dezelfde gemeente behorende, was het contact tusschen de bewoners der beide dorpen niet groot te noemen. Wellicht vond dit zijn oorzaak in de verschillende geaardheid der dorpen. Overveen met zijn groote bloembollenkwekerijen, tuinderijen en bleekerijen verschildte zooveel van het stille, rustige Bloemendaal, welks bewoners in hoofdzaak leefden van het verhuren van optrekjes in den zomer en van hetgeen zij verdienden gedurende den tijd, dat de buitenplaatsen bewoond waren."

Fragment 7

"Hoeveel schoone feesten leven in mijn herinnering voort! Het bezoek van H.M. de Koningin-Moeder met onze Koningin Wilhelmina als prinsesje in 1892 en het groote bloemencorso, georganiseerd door den

A.N.W.B in 1896. Dan was ons dorp met zijn eerepoorten en bloemenweelde een attractie voor heel het land."

Fragment 8

"Ten slotte mag ik onze Overveense kermis niet onvermeld laten, die in Augustus werd gehouden. Wanneer deze werd opgebouwd, bijgestaan door de dorpsjeugd, en Van Ooyen, de poffertjesbaas, met toestemming van het Gemeentebestuur de tol liet verplaatsen om zijn établissement op te kunnen bouwen, dan was ons dorp die week in feestvreugde met de simpele pret van koekslaan en verloten. En wanneer dan den laatsten Zondag het overtuintje van hotel Van Ouds het Raadhuis met lampions was verlicht, kwam ook de Haarlemsche burgerij in grooten getale naar Overveen om deze eenvoudige dorpsvreugde mede te beleven. Het gebeurde in die week vaak dat de heer W. Borski Jr., eigenaar van Belvédère, de schoolkinderen op poffertjes trakteerde, want in dit verband wil ik niet onvermeld laten, dat de heer Borski véél voor zijn dorp voelde. Hij is helaas in den bloei zijner jaren overleden zonder zijn groote plannen voor den bouw van het trotsche Elswout te hebben kunnen uitvoeren, dat daardoor nooit zijn voltooiing heeft bereikt."

Fragment 9

"En hiermede eindig ik mijn beschrijving van het dorp Overveen en spreek daarbij den wensch uit, dat het tot in de verre toekomst een sieraad mag blijven van de gemeente.

September 1946 A. C. W. Rijnierse"

Voor het complete cahier: <https://noord-hollandsarchief.nl/bronnen/bibliotheek> en toets archiefnummer 23619 in dan wel 'Overveense Herinneringen' als titel. De tweede scan bevat de ingeplakte foto's.

Villa Binnenduyn, Dr. Jac. P. Thijsselaan 3, Bloemendaal. Hier woonde Jo Thijssse als kind.

Jo Th. Thijssse, Bloemendaler en ontwerper van dijken

Frank W. van den Berg

Op nummer 3 van wat nu de Dr. Jac. P. Thijsselaan heet, in villa 'Binnenduyn' in Bloemendaal, woonde als kind de waterstaatsingenieur prof. dr. ir. Jo Thijssse. Hij speelde een grote rol in het ontwerp voor de Afsluitdijk als de rechterhand van Nobelprijswinnaar prof. dr. Hendrik Lorentz en hij was één van de opstellers van het Deltaplan na de watersnoodramp in 1953. Hij was hoogleraar aan de toenmalige TH Delft (1938 – 1963) en de grondlegger van het Waterloopkundig Laboratorium in 1933 in Delft, nu onderdeel van het kennisinstituut Deltares.

Prof. dr. ir. Jo Th. Thijsse (1893 – 1984), mede-ontwerper Afsluitdijk

Zijn vader, de populaire bioloog en docent Dr. Jac. P. Thijsse (1865 – 1945) kwam in 1902 in Bloemendaal wonen. Het gezin verhuisde om gezondheidsredenen van Amsterdam naar Bloemendaal. Ze betrokken eerst een bovenwoning aan de Bloemendaalseweg, thans no. 87. In 1904 huurden ze villa 'Binnenduin', dat ze in 1907 kochten. Moeder Helena Bosch (1867 – 1938), ook onderwijzer, was wel bezorgd of dat financieel verantwoord was. Thijsse zou haar gerustgesteld hebben met de woorden: "Dat schrijf ik wel bij elkaar". Een belofte waar hij zich netjes aan gehouden heeft. Sinds 1903 schreef hij onder meer de teksten voor de Verkade-albums, tot 1940.

Villa Binnenduin

Vader Jac. P. pendelde toen nog heen en weer naar Amsterdam voor zijn werk als hoofd van een lagere school en later leraar 'kennis der natuur' aan de Amsterdamse Kweekschool. In 1921 werd hij aangesteld als docent Natuurlijke Historie op het Kennemer Lyceum, dat vlak daarvoor in 1920 was opgericht. In de tussentijd had Jac. P. Thijsse aanvullende opleidingen voltooid om zich voor deze functie te kwalificeren en vele natuurhistorische publicaties het licht doen zien. Het gezin Thijsse had twee zonen, van wie de oudste, Johannes ('Jo') Theodoor Thijsse, in 1893 werd geboren in Amsterdam. Jo was dus 9 jaar, toen hij in Bloemendaal kwam wonen.

Van alle huizen in de wijk verkeert Villa Binnenduin tegenwoordig nog in de meest oorspronkelijke staat. Het ontwerp voor de villa stamt uit 1896 en is afkomstig van de architecten Roog en Van den Ban. Opdrachtgever en eerste bewoner was de heer J.B.H. Baro, die het huis Villa Josephina noemde. Het echtpaar Thijsse en hun twee zoons beleefden mooie tijden op Villa Binnenduin. Ondanks de tegengestelde karakters (Helena was heel zuinig en praktisch, Jacobus wilde nog wel eens te veel geld uitgeven) was het een gelukkig huwelijk. Zij noemde hem 'Vaas', van vader, en hij noemde haar 'Schijn', van zonnenschijn. Voorbijgangers konden vaak meegenieten van de muzikale kwartetten die het gezin in de villa opvoerde. Aan deftige feesten deed de familie Thijsse echter niet. Dat vonden ze meer iets voor de werkelijk 'rijke mensen'.

Jo gaat naar de HBS in Haarlem, waar hij in 1911 het diploma HBS-B haalt. Hij is goed in wis- en natuurkunde, en gaat aan de TH Delft Weg- en Waterbouwkunde studeren, waarin hij met lof in 1917 afstudeert. Hij wordt als dienstplichtig officier gemobiliseerd aan het einde van de Eerste Wereldoorlog en begint daarna als ingenieur bij de Dienst der Zuiderzeewerken.

Zuiderzeewerken

Het plan-Lely ligt al sinds 1891 op tafel, maar er worden voortdurend bezwaren geopperd, met het oog op de visserij, de veiligheid van

de Waddenzeedijken en ook de financiering. De watersnoodramp van 1916 met veel slachtoffers en schade rond het IJsselmeer is aanleiding in 1918 om een nieuwe Staatscommissie Zuiderzee te installeren. Jo Thijsse werd in eerste instantie tweede secretaris. De voorzitter was de fysicus Prof. Dr. Hendrik Lorentz. De staatscommissie kwam een paar keer bijeen, maar het werk werd grotendeels gedaan door Lorentz en Thijsse. Zij waardeerden elkaar zeer en werkten goed samen, in een soort vader-zoon relatie. Lorentz was er de man naar om problemen fundamenteel aan te pakken en in dit geval de stromingsprofielen van de Waddenzee onder invloed van eb en vloed wiskundig te formuleren, rekening houdend met de wind. Thijsse heeft dat goede voorbeeld in zijn verdere werk gevolgd. Zij verrichtten internationaal baanbrekend werk door dit onderzoek zo op te zetten.

Lorentz was natuurlijk de man van de strenge theorie, maar verklaarde ook dat hij de ingenieurswiskunde moeilijk vond door de vele variabelen en de mate van onzekerheid die daarbij optreedt. Thijsse reisde een aantal malen naar de Technische Hochschule Karlsruhe waar waterloopkundige modelproeven gedaan konden worden om de theorie te testen. De conclusies van hun theoretisch-modelmatige onderzoek waren dat de Afsluitdijk tien kilometer naar het noorden in Friesland aan land moest komen, dat de dijk tien centimeter

hoger moest en voorzien van een dubbele knik bij de Friese kust. Door deze aanpassingen zou ook bij extreem hoge waterstand en storm het water meer gelijkmatig langs de Friese kust stromen in plaats van in een fuik waarbij de kustdijk zou kunnen breken. De puur theoretisch berekende stromingsprofielen, qua richting, golfhoogte en stroomsnelheid, zijn in de praktijk later juist gebleken. De kennis van de praktische hydraulica en waterbouwkunde kwam van Thijsse, maar Lorentz was de man om dit wiskundig te formuleren, met behulp van een handbediende 'Millionär'-rekenmachine. Zij leidden samen compleet nieuwe formules af om de problemen te lijf te gaan. Deze aanpak wordt nu nog toegepast, ook in vele andere landen, waar Thijsse later als adviseur optrad.

Pendel Teylers Museum

Thijsse pendelde ongeveer 120 keer heen en weer tussen zijn toenmalige woonplaats Den Haag en Haarlem, waarbij hij ongetwijfeld vaak zijn ouders in Bloemendaal bezocht zal hebben. Op de werkkamer van Lorentz in Teylers Museum en bij hem thuis op wat nu Lorentzplein no. 6 heet, bespraken zij de inhoud van het uiteindelijke rapport van 345 pagina's. Lorentz en Thijsse namen beiden ongeveer de helft van de uiteindelijke tekst voor hun rekening. Over die periode tussen 1918 en 1926 is de schatting dat Lorentz ongeveer de helft van zijn tijd -onbezoldigd- aan dit project besteed

Millionär-rekenmachine, gebruikt voor de uitvoerige berekeningen die voorafgingen aan bouw van de Afsluitdijk (Boerhaave Museum)

Collegedictaat Hydraulica van Prof. Thijsse (1951) met de vergelijkingen van Euler en Bernoulli (TU Delft)

heeft, naast zijn werk als Curator van Teylers Stichting, zijn buitengewoon hoogleraarschap aan RU Leiden en vele nevenactiviteiten.

In 1932 wordt Jo benoemd tot hoofdingenieur bij de Dienst Zuiderzeewerken (later hoofdingenieur-directeur), in 1933 bovendien directeur van het net opgerichte Waterloopkundig Laboratorium en in 1938 ook nog hoogleraar aan de TH Delft in de theoretische en experimentele hydraulica en waterbouwkunde. Tijdens de oorlog geeft hij belangrijke adviezen voor de kanalisering van de Nederrijn en de Lek. Na de oorlog speelde hij een hoofdrol bij het herstel en de drooglegging van het ten gevolge van de geallieerde bombardementen eind 1944 onder water gelopen Walcheren. Mede met behulp van schaalmodellen ontwikkelde hij de strategie voor de sluiting van de dijkgeden. Hij ontwierp de kruising van het Amsterdam-Rijnkanaal met de rivier de Lek en werd in 1953 lid van de Deltacommissie, die het Deltaplan ontwikkelde.

Onmisbaar

Uit het levensbericht van het KNAW: "De medewerking die Thijsse verleende aan internationale congressen, maakte hem tot ver over de landsgrenzen bekend. De regering van een groot aantal landen, waaronder Groot-Brittannië, Italië, Israël, Pakistan en Nigeria, diende hij van advies op het terrein

van de hydraulica. Mede op zijn initiatief kwam in 1956 te Delft de International Course in Hydraulic Engineering tot stand, met als doel studenten uit de ontwikkelingslanden bij te scholen, nu bekend als UNESCO-IHE. Naar het voorbeeld van zijn vader zette Thijsse zijn licht niet onder de korenmaat. Heel zijn leven was hij gedreven enthousiast en blijmoedig optimistisch. Wanneer hij bij dit alles wel eens de discretie vergat of in zijn onstuimigheid de ambtelijke usances doorbrak, bleven spanningen met de Rijkswaterstaat niet uit. Thijsse was echter onmisbaar. Zijn betekenis voor de ontwikkeling van de Nederlandse waterbouwkundige techniek is dan ook zeer groot geweest.'

Uit zijn huwelijk met Wilhelmina Gerritsen werden drie zoons geboren. Hij wordt beschreven als een aardige en meelevende man, musikaal en een goed huisvader. Als leidinggevende had hij ook een goede naam. Als goed zoon van zijn vader was hij verzot op wandelen in de natuur. In 1963 ging hij met emeritaat. In 1984 overleed Jo Thijsse in Leiderdorp. Op de -nu- TU Delft is hij vereeuwigd met een borstbeeld en figureert hij op de 'Alumni Walk of Fame'.

<https://onh.nl/verhaal/villa-binnenduin-jac-p-thijsse-in-bloemendaal>
<https://www.dwc.knaw.nl/DL/levensberichten/PE00003311.pdf>
<http://resources.huygens.knaw.nl/bwn1880-2000/lemmata/bwn4/thijsse>

Bollenbedrijf De Bulb tussen Bekslaan en Woestduin, Vogelenzang (Foto: Jeroen van der Werff)

Familie Wubbe Vergroeid met de Bollenstreek

Peter van der Werff

Leden van de familie Wubbe wonen al vele generaties lang in Bennebroek. Zij werkten in hoofdzaak bij bollenbedrijven in het dorp en omliggende plaatsen. Drie nazaten stelden informatie over hun voorouders beschikbaar aan de auteur.

‘Met het telen van een nieuwe tulp vind je nieuwe afzetmogelijkheden en ben je de concurrentie een slag voor’

De Bollenstreek was heel lang geen bollenstreek; dat kwam pas met de teelt van bloembollen. Na een paar eeuwen sluimeren, begon rond 1830 de bollencultuur grotere vormen aan te nemen. Met de groeiende welvaart in West-Europa steeg de vraag naar bolbloemen. Eigenaren van woeste duingronden lieten hun zand afgraven om er bollenbedrijven op te beginnen. Het gaf een stevige impuls aan de werkgelegenheid voor de lokale bevolking.

De familie Wubbe deelt in de nieuwe mogelijkheden, allereerst in Lisse. Een van hen, Antje Wubbe-Schrama (1784-1852), kan het niet vinden met haar schoonfamilie nadat haar man, Gerrit Wubbe, in 1825 is overleden. Zij besluit met haar vijf kinderen te verhuizen naar de Binnenweg in Bennebroek.

Willem 3: Zijn handen staan niet verkeerd

Veel nazaten van Antje en Gerrit Wubbe zullen in de bollen gaan werken, maar voor hun eigen kinderen komt de bollentijd te laat. Wel is van haar kleinzoon Willem 3 Wubbe (1844-1918) bekend dat hij als timmermansknecht in dienst is bij het timmerbedrijf Van der Vossen. Dat loopt ten einde als hij een karwei doet bij de adellijke familie Van Ittersum op hun buitenplaats Te Bijweg, die zich uitstrekte van de Hartekamp tot de Zwarteweg in Bennebroek. De baron vindt Willem 3 te brutaal en eist excuses. Willem 3 weigert en verliest meteen zijn baan.

Maar zijn handen staan niet verkeerd en hij pakt alles aan wat maar mogelijk is. Uiteindelijk is hij volleerd timmerman en krijgt werk in Wilnis. Op zondagavond verlaat hij te voet zijn huis aan de Reek in Bennebroek, is maandagmorgen in Wilnis en gaat aan het werk. Zaterdagavond loopt hij terug en is net op tijd voor de vroegmis in Vogelenzang. Tijdens de mis valt hij in slaap en thuis slaapt hij verder. Zijn gezin ziet hij

nauwelijks en zij zien hem vooral slapend. Het kan erger. Een zwager van Willem 3, Charles Rondas, werkt in de zanderij van jonkheer A.E. Barnaart in Vogelenzang. De jonkheer laat, met plannen voor bollenteelt, het grote stuk duin ten zuiden van de Bekslaan afgraven. Het zand gaat met zolderschuiten en bakboten naar Haarlem en Amsterdam. Charles is schipper, ‘vletter’, op een van de boten. In de Leidsevaart valt hij van zijn boot en verdrinkt.

Jan 4: Wil kweker worden

Het leven van Jan 4 Wubbe (1883-1971), enige zoon van Willem 3, staat langer in het teken van de bollen. Hij wil graag kweker worden en gaat in de leer bij Wesseling die tulpen en groenten in Bennebroek kweekt. Met het telen van een nieuwe tulp vind je nieuwe afzetmogelijkheden en ben je de concurrentie een slag voor. Het kruisen gaat door stuifmeel van de ene tulp op de stamper van de andere tulp te brengen. Het zaad breng je in de grond. De nieuwe tulp bloeit na ongeveer vijf jaar. De kweker verzint er een naam voor en brengt de tulp op de markt.

Jan 4 Wubbe heeft de beginselen in de gaten en schuift door naar Simon Roozen in Bennebroek, op het terrein dat Henri Roozen later voor de Linnaeushof zal gebruiken. Maar nu kweken ze er narcissen en hyacinten. Jan vertrekt, want hij moet in dienst. Hij wordt vrijgesteld maar verliest toch zijn baan.

Een zus van zijn vader, Willem 3 Wubbe, doet een goed woordje voor hem bij Bonkenburg, waar zij als naaister werkt. Bonkenburg is baas in het bollenbedrijf De Bulb. Dat is van baron van Ittersum, dezelfde waar Willem 3 ooit onmin mee had. De baron heeft via zijn vrouw een enorm stuk afgegraven duin tussen de Bekslaan en de buitenplaats Woestduin geërfd. Hij exploiteert de grond samen

Opa en oma Wubbe

Willem 4 Wubbe

Leidsevaart 12, huis Jan 4

Reek 21, huis Willem 3

Van Tubergen's woonhuis Zwanenburg in Haarlem

Willem 4 met gezin

met zijn adellijke buurman Barnaart. Voor Bennebroekse werknemers is het land makkelijk te bereiken via de spoorwegonderdoorgang bij de Centenbrug. Het grote gebouw aan de Leidsevaart is ook dichtbij.

Jan 4 Wubbe wordt er 'ziekszoeker', het vinden en weghalen van zieke bollen bij narcissen, hyacinten en tulpen, en ontwikkelt zich tot eerste klas vakman. Je kan hem twintig droge bollen geven en dan zegt hij: "Dat is een Bartigon. Dit een Procepsine. Dat een Gele Prins. Dit een La Reine." Als broodnodige bijverdienste teelt hij, net als veel anderen, tulpen in eigen beheer. Na het werk bij de baas is hij 's avonds op zijn eigen land bezig. Hij licht bij met een lantaarn op de grond, waarmee hij, zoals dat heet, een 'maanwerker' is.

Jan 4: Als kweker

Ook bij De Bulb is Jan geen blijver. Hij schuift door naar de firma Nic Roozen in Overveen en wordt tuinbaas op hun land in het Heemsteedse buurtschap De Glip. Zo toert hij, al verder lerend in het bollenvak, door de omgeving. In 1918 keert hij terug bij De Bulb en krijgt een benoeming als voorman.

Bij datzelfde bedrijf werkt zijn schoonvader Johannes Teuwisse als boekhouder. Teuwisse is ook boekhouder bij Barnaart geweest en heeft op diens buitenplaats in Vogelenzang gewoond. Nadat Barnaart zich uit De Bulb heeft terug getrokken, gaat Teuwisse met alleen dat bedrijf door. Hij bouwt een eigen huis op een stuk land dat hij van baron van Ittersum in erfpacht heeft gekregen, tussen de spoorlijn en de Leidsevaart.

Op De Bulb zijn ze in touw van 's morgens 6 tot 's avonds 6 en op zaterdag tot 4 uur. Uiteindelijk heeft Jan 4 Wubbe zoveel kennis opgedaan dat hij als zelfstandig kweker kan optreden. Hij kweekt tulpen en dahlia's in kassen achter zijn huis dat hij rond 1930 van zijn schoonvader Teuwisse heeft overgenomen. Hij zet de bollen uit op land achter zijn huis en langs de Zwarteweg.

Willem 4: Heel lang bij een kweker

Zijn zoon Willem 4 Wubbe (1911-1994) helpt al vroeg mee in de kas met 'tulpen trekken', waarmee ze eerder tot bloei komen dan buiten. Hij werkt mee op het land en helpt in de winter met dahlia's stekken. Ze scheuren de kleine knolletjes van de grote af en zetten die tijdens het voorjaar weer in de grond.

Willem 4 werkt ook op De Bulb. Hij begint voor vier gulden per week en leert ziekszoeken, kennis van tulpen, inpakken en schuurwerk. Op zijn achttiende krijgt hij na flink onderhandelen twintig gulden per week. Helaas gaat in datzelfde jaar het bedrijf over de kop. De crisis van de dertiger jaren breekt uit. Willem is een tijd lang in militaire dienst. Bij terugkeer teelt hij wat bollen voor de verkoop en doet los werk bij bazen waar de weeklonen inmiddels van 25 naar 20 gulden zijn gezakt.

In 1941 begint Willem 4 bij Van Tubergen aan de Leidsevaart in Haarlem en zal er 42 jaar blijven. Het bedrijf, stammend uit 1868, is na 1890 tot bloei gekomen. Door botanici naar Azië, Zuid-Amerika en Zuid-Afrika te sturen, kreeg het nieuwe bol- en knolgewassen in handen. In Haarlem kruisen ze narcissen, tulpen, irissen, fresia's, sneeuwklokjes en een reeks van andere bolgewassen. De firma verwerft faam over de hele wereld. Willem Wubbe zorgt met zijn vakkennis voor de juiste selecties van bollen bij de verpakkingen en internationale verzendingen. Als er iets fout gaat met een pakket, komt Willem te hulp om verzendbrieven van de juiste bollen te voorzien: "Er moet in zitten wat er op staat."

Een bescheiden doorstart

De oudste zoon van Willem 4, Jan 5 Wubbe (1937-2015), werkt ook nog bij kwekerijen. Dat zijn boomkwekerij H.J. Draijer, aan de Herenweg in Heemstede, en Empelen & Van Dijk, kwekers van bloemen en fruitbomen, indertijd gelegen aan de Zandvoortselaan in Aerdenhout. Vader Willem 4 krijgt na zijn pensioen het verzoek van de directeur bij Van Tubergen om parttime te blijven werken. Er is nog geen opvolger voor hem gevonden. Zo komt het dat hij tot zijn 72ste jaar blijft

bijverdienen. Van Tubergen is door de concurrentie van postorderbedrijven grotendeels ter ziele gegaan. Het past in een trend: de bollen verdwijnen uit de streek. Met een vestiging langs de Leidsevaart bij het Manpad maakt Van Tubergen een bescheiden doorstart. Het is niet ver van de Bennebroekse Zwarteweg waar Willem 4 Wubbe met zijn gezin heeft gewoond, voor zij verhuisden naar een ander deel van het dorp.

Bronnen:
Bulte, Marcel & Wim Post, *Bloeiende bedrijven*. De Vrieseborch, Haarlem 2002
Hoog, Kees, *De bollen zijn weer best: De geschiedenis van het Haarlemse familiebedrijf in bloembollen en zaden Van Tubergen*, Uitgever Verloren, Hilversum 2013
Kerkvliet, Ellen. 'Linnaeushof, van botanische tuin tot grootste speeltuin van Europa', in: *HeerlijkHeden*. Tijdschrift over de geschiedenis van Heemstede en Bennebroek. Nummer 156, 2013
Werff, P.E. van der, 'Het verdwenen Huis te Bijweg. Deel 2', *Ons Bloemendaal*, nummer 1, 2013
Wubbe, C.W. 1739, van *Wubben tot Wubbe*, 1990. Uitgegeven in eigen beheer, Bennebroek 1990
Wubbe, G.A.H.A. *Genealogie Wubben*. Stichting Familie Wubben, Rijswijk, 1992

Voorouders van Willem Wubbe 4

Wubbe*	Geleefd	Echtgenote	Geleefd	Woonplaats	Opmerkingen
Jan 1	c 1735-1803	Helena Bickers	c 1735-1812	Lisse	Uit Bisdom Münster
Gerrit 1	1767-1825	Antje Schrama	1784-1852	Lisse	Na 1830: Binnenweg 37
Jan 2	1812-1880	Jacoba Tempel	1815-1894	Bennebroek	Binnenweg 37. Reek 21
Willem 3	1844-1918	Anna Arons	1848-1918	Bennebroek	Reek 21
Jan 4	1883-1971	Wilhelmina Teuwisse	1885-1955	Bennebroek	Na 1930: Leidsevaart 12
Willem 4	1911-1994	Marianne Turkenburg	1909-1996	Bennebroek	Wilhelminalaan 35
Jan 5	1937-2015	Diny Duijn	1940-Heden	Bennebroek	Zwarteweg

* Jan 1, en Gerrit 1 tot zijn huwelijk, hadden Wubben als achternaam

Besproken werkgevers van familie Wubbe

Werkgever	Plaats	Familielid	Soort werk	Periode
Van der Vossen	Bennebroek	Willem 3	Timmermans knecht	Jaren 1860
Van Lierop	Bennebroek	Willem 3	Bollenwerker	Begin 1900
De Zanderij	Vogelenzang	Charles Rondas	Zandschipper	Jaren 1880
Wesseling	Bennebroek	Jan 4	Leerling bollenwerker	Jaren 1900
Simon Roozen	Bennebroek	Jan 4	Ziekszoeker	Jaren 1910
Nic Roozen	Overveen. Heemstede	Jan 4	Tuinbaas	Jaren 1910
De Bulb	Vogelenzang	Jan 4	Ziekszoeker. Voorman	1920-1930
De Bulb	Vogelenzang	Jan Teuwisse	Klerk. Boekhouder	Jaren 1920
De Bulb	Vogelenzang	Willem 4	Ziekszoeken, tulpenkennis	1924-1931

Signalement

De drukkerij op de begane grond van het pand aan de Professor Van Vlotenweg.

Huidige vestiging van 'Gottmer Uitgevers Groep', Zijlweg 308, Haarlem.

Het pand aan de Professor Van Vlotenweg, waar Gottmer van 1950 tot 2002 was gevestigd.

Kroniek over ruim tachtig jaar uitgeverij Gottmer

Inge de Wilde

In 1924 verwierf de katholieke Jan Gottmer de drukkerij Amicitia in de Meester Cornelisstraat in Haarlem en in 1938 kocht hij een slapend Amsterdams uitgeverijtje op. Het was het begin van uitgeverij J.H. Gottmer die op dit moment al lang niet meer in de Meester Cornelisstraat gevestigd is, maar aan de Zijlweg 308.

Op het eerste gezicht een echt Haarlems bedrijf, dat echter de langste tijd van zijn bestaan gehuisvest was aan de Professor Van Vlotenweg in Bloemendaal. In 1950 kocht Gottmer daar de voormalige stoomblekerij en -wasserij met hoge schoorsteen van de firma Bijvoet, die het in 1891 had laten bouwen. In de oorlog was het pand gevorderd door de Duitsers en sindsdien stond het leeg. Boven was het kantoor, beneden de drukkerij, die echter in 1985 werd afgestoten omdat het goedkoper was drukwerk uit te besteden. De persen gingen naar Turkije. In 2000 verkocht Gottmer het pand aan een projectontwikkelaar van wie het nog twee jaar gehuurd werd. Uiteindelijk ging de uitgeverij in 2002 weer terug naar Haarlem. In het gebouw aan de Van Vlotenweg kwam in het bestaande casco een aantal woonhuizen, De schoorsteen bleef staan als herinnering aan de stoomblekerij.

Streekromans en reisgidsen

Bij verschillende gelegenheden is er in de afgelopen decennia over de uitgeverij geschreven, onder andere in 2002 en 2016 in *Ons Bloemendaal*, maar nu publiceert Gottmer zelf een kloek en rijk geïllustreerd boek – een kroniek noemt de uitgeverij het -, waarin de bedrijfsgeschiedenis in detail wordt geschetst met de successen en tegenslagen, de overnames, directiewisselingen en beschrijving van de moeilijke oorlogsjaren. In 1956 kwam Hens Gottmer, dochter van Jan, in dienst, in 1962 haar broer Peter. De naam Gottmer is vooral verbonden met streekromans, kinderboeken, catholica en vanaf eind jaren zestig natuurlijk met de befaamde reisgidsen van Jo Dominicus. In 1986 nam Gottmer de in 1892 opgerichte uitgeverij H.J.W. Becht over en daarmee kwamen spirituele boeken en het etiquetteboek *Hoe hoort het eigenlijk?* van Amy Groskamp ten Have in het fonds. Rond 2000 vond nog de overname plaats van de

uitgeverijen Altamira en Hollandia en in recentere jaren waren er nog enkele kleinere acquisities. Onlangs werden het nautische tijdschrift *Zeilen* en de Haarlemse kinderboekenuitgeverij 'Big Balloon' aan het fonds toegevoegd. Het bedrijf noemt zich nu de 'Gottmer Uitgevers Groep'.

Voor geïnteresseerden

Het 120 pagina's tellende boek verscheen in een beperkte oplage van vijfhonderd exemplaren. Het is bedoeld voor nauw betrokkenen, auteurs, bevriende boekverkopers en relaties en niet in de handel, maar oud-directeur Cees van Wijk deelde ons mee dat eventuele belangstellenden bij hem kunnen informeren naar de beschikbaarheid van een exemplaar: emailadres cvw@gottmer.nl.

Literatuur

Christel Jansen, *Kroniek van een eigenzinnige uitgeverij. Van J.H. Gottmer, uitgever, tot Gottmer Uitgevers Groep* (Haarlem 2020).

Bestuur Stand van zaken

Organisatie

In het vorige tijdschrift hebben wij onze twee nieuwe bestuursleden Klaartje Pompe en Frank Verveld voorgesteld. Wij zijn erg blij dat zij ons bestuur zijn komen versterken. Dat betekent niet dat het bestuur daarmee op volle sterkte is. Onze zoektocht naar een opvolger van onze secretaris Joan Lor is tot nu toe niet succesvol geweest. Mocht u geïnteresseerd zijn of heeft u suggesties dan horen wij graag van u. (alferink@onsbloemendaal.nl)

Helaas geen activiteiten

In de vorige uitgave van het tijdschrift stond paginagroot de uitnodiging voor de Voorjaarsbijeenkomst op 7 april 2020. Het is jammer dat deze in verband met de coronamaatregelen niet kon doorgaan. Gelukkig waren wij net op tijd om u met een inlegvel in het tijdschrift te informeren. Zowel de gemeente, voor het gebruik van de Burgerzaal, als ook de beoogde spreker, dr. Freek Schmidt, hebben toegezegd, dat de bijeenkomst ook op een later tijdstip kan worden gehouden. Op dit moment hebben wij, mede vanwege allerlei beperkingen die gelden, nog geen besluit hierover genomen. Ook hebben wij helaas de geplande activiteiten moeten afgelasten.

Bouwkunst 1940 - 1965

Het onderzoek naar belangrijke bouwkunst in onze gemeente tussen 1940 en 1965 verloopt trager dan gedacht. Gelukkig is intussen wel een inventarisatie gemaakt van alle bouwwerken in die periode. Er wordt nu gewerkt aan een eerste selectie van de bijzondere bouwwerken. Daarna zal de gemeente in samenwerking met de Historische Vereniging Heemstede Bennebroek en onze stichting die selectie nader bestuderen. De gemeente is zich welbewust van de noodzaak om zo snel mogelijk een onderzoek in te stellen naar de karakteristieke panden en de bijzondere bouwwerken ná 1965.

Zeeweg 100 jaar

Het door onze stichting uit te geven boek over de geschiedenis van de Zeeweg zal in 2021 verschijnen. Voor de donateurs zal de mogelijkheid geboden worden om vooraf tegen een speciale prijs in te tekenen.

Lopende zaken

Ondanks dat het lijkt alsof alles op slot zit in verband met het coronavirus gebeurt er toch het een en ander.

- Wij hebben B&W en de Raad onze mening gegeven over de mogelijke locaties voor het vestigen van statushouders. Het ziet er naar uit dat de locatie aan de Zomerzorgerlaan van de baan is en dat Westelijke Randweg 1 de nu beoogde locatie is.
- Tennisvereniging WOC te Overveen breidt haar accommodaties aan de Brouwerskolk uit. Wij trachten te zorgen dat het groene karakter van het begin van de Zeeweg en het bijzondere picknickplaatsje behouden blijven.
- Samen met alle andere historische verenigingen en stichtingen die grenzen aan de Ringvaart van de Haarlemmermeer proberen wij monumentale bescherming te krijgen voor de Ringvaart en haar oevers.
- De landschappelijke verbetering van de Zeeweg en de entree van het Nationale Park Zuid-Kennemerland hebben de aandacht. Sommige kleine maatregelen zijn al door de provincie genomen.
- De ingangsdatum van de omgevingswet is met één jaar uitgesteld. Dat neemt niet weg, dat wij er ook nu de nodige aandacht aan moeten geven.

Emailadressen

Ook wij willen graag meegaan in het digitale tijdperk en u een enkele keer een mail sturen, bijvoorbeeld om u te informeren dat er nog een plekje vrij is voor een komende excursie, de jaarvergadering aanstaande is of u gewoon iets leuks informatiefs willen laten weten. Helaas is onze mailinglijst nog verre van compleet. Heeft u een mailadres dan zouden wij dat graag van u ontvangen. Mail ons op administratie@onsbloemendaal.nl. Geef ook even uw naam en adres door zodat wij de mailaccount in onze administratie aan het juiste adres kunnen koppelen. Alvast bedankt

Wij wensen u in deze toch voor allen, maar zeker voor de ouderen onder ons, moeilijke tijden, gezondheid en sterkte.

Wim Alferink, voorzitter

✓ Plus en Min ✗

Een donateur maakt ons attent op dit helemaal vervallen origineel Bloemendaals hekwerk aan de Midden Duin en Daalseweg. Hopelijk zal dit snel hersteld worden

Het hekwerk van Veen en Duin hebben de eigenaren prachtig geschilderd. Aan de Kennemerweg bevindt zich een identiek hek waar de oorspronkelijke toegang naar de hofstede was. Deze grond is nu eigendom van de gemeente. Op aandrigen van Ons Bloemendaal heeft de gemeente het hek geschilderd. Ons Bloemendaal zal de naam van de hofstede op het hek laten aanbrengen. (foto's Cor van Iperen)

Vergaderruimte voor twee personen, met vooruitziende blik gecreëerd door de gemeente Bloemendaal.

OproepReactieMededelingen

Reactie op het artikel over John van Hoolwerff

Bij het artikel over John van Hoolwerff in Bennebroek, Voorjaarsnummer 2020, ontvingen wij enkele kanttekeningen door Jhr. L.D.A.E. Rutgers van Rozenburg in Bloemendaal.

De familie Rutgers is medio 16e eeuw vanuit Antwerpen vertrokken, en heeft zich via Keulen in Holland gevestigd. Enkele leden trokken rond 1595 eerst naar Haarlem, maar voegden zich een paar jaar later bij de rest van de familie in Amsterdam. In het artikel werd een onjuist migratietraject beschreven. David Rutgers (1629-1707) was een Amsterdamse koopman en fabrikant van zijde en fluweel die in 1697 door de Habsburgse keizer van het Roomse Rijk Leopold I in de Rijksadelstand werd verheven. Op dat

moment werd 'van Rozenburg' aan de familienaam toegevoegd. Deze adellijke verheffing werd David verleend vanwege zijn inzet voor de opvang van doopsgezinde vluchtelingen (vaak wevers) die vervolgd werden in de Rijnlandse Palts. De familie bleef zich echter Rutgers noemen totdat twee nazaten, Louis en Leonard, in 1816 in de Nederlandse adel werden ingelijfd en niet verheven, zoals het artikel aangaf. De nakomelingen van deze heren voerden sindsdien het predikaat jonkheer of jonkvrouw. De Carel August in het artikel is een kleinzoon van Louis Rutgers (1764-1839). Naar aanleiding van het artikel wordt nog nader onderzoek gedaan en is er correspondentie met direct betrokkenen.

Godfried Bomans herleeft in Bloemendaal

Stichting TijdSparen Bloemendaal wil het contact tussen jongeren en ouderen in Bloemendaal bevorderen. In dit kader is een projectplan ontstaan rond Godfried Bomans. Volgend jaar is het namelijk 50 jaar geleden dat de markante schrijver Godfried Bomans in Bloemendaal is overleden. TijdSparen

Bloemendaal ziet dit herdenkingsjaar als een mooie aanleiding om jongeren meer bekend te maken met het literaire en kunstzinnige erfgoed van Godfried Bomans. Bovendien willen we ouderen vragen hun waardevolle herinneringen aan Godfried Bomans met jongeren te delen. Daarom zijn wij op zoek naar oudere Bloemendalers die Godfried Bomans hebben gekend, direct of indirect, en die hun verhaal wel met jongeren willen vertellen. Deze interviews worden de komende tijd gepland. Vindt u het leuk om hieraan mee te werken of heeft u nog andere suggesties? Laat ons dit weten door een email te sturen aan Annette@tijdsparen.org of te bellen met 0647239191.

Zoekplaatje 12

Frits van der Veldt

Veruit de meest uitvoerige reacties op het vorige zoekplaatje kwamen van Wim Burggraaf uit Bloemendaal en Antoinette Schrader-Kleijn uit Haarlem. Alle inzenders vermeldten overigens eensgezind dat de getoonde afbeelding de historische boerderij Bosch en Landzicht laat zien, gelegen bij de rotonde (vanouds staat deze kruising bekend als de Viersprong) van de Boekenroodeweg, Oosterduinweg en de doorgaande Zandvoortweg in Aerdenhout. Oorspronkelijk behoorde deze 18de-eeuwse pachtboerderij bij de buitenplaats Boekenroode en werd de bewuste 'huismanswoning' in 1752 in opdracht van de toenmalige eigenaresse van Boekenroode, mevrouw Esther Elisabeth van den Bempden-Tulp (1678-1769) gebouwd op de plek waar al eerder een boerderij had gestaan. Nadien kwam de boerderij in eigendom van de Amsterdamse koopman Hendrik Jacob Koenen (1765-1808) die ook het gelijknamige buitenverblijf en de tegenoverstaande oude herberg d'Haringbuys in bezit had. De boerenhoeve zou daarna nog meerdere malen in andere handen overgaan. Na het overlijden van de laatste bewoners raakte de boerderij in de tweede helft van de vorige eeuw echter buiten gebruik en stond zelfs een aantal keren op de nominatie om te worden gesloopt, ware het niet dat krakers in de jaren tachtig daar hun intrek hadden genomen en zodoende definitieve afbraak van dit monumentale pand wisten te voorkomen.

Uiteindelijk werd eind jaren negentig overgegaan tot een grootschalige inpandige verbouwing, waarbij het pand in drie afzonderlijke luxe wooneenheden werd opgesplitst, waarvan er later twee weer zijn samengevoegd. Bij de restauratie van de buitengevels zijn diverse kenmerkende details, zoals de roedeverdeling van sommige ramen, de vensterluiken, de muurankers, de grote dubbele darsdeur aan de zijkant en de schuine strek of (boeren)vlechtingen in het metselwerk van de topgevel bewaard gebleven. Een ander opmerkelijk detail dat intact is gelaten, is de hoge zwart-wit geschilderde plint die op enkele plaatsen wordt onderbroken door een luik naar de onderliggende melkkelder waar vroeger de boter werd bereid. De ambachtelijke bereiding van boter vergde veel ruimte, want de benodigde melk werd in grote platte schalen – de melkaden of melkmouwen – neergezet om op te romen. De melk kwam dan tot rust waardoor de roomdeeltjes kwamen bovendrijven. Als de melk voldoende was opgeroomd werd de room eraf geschept en tot boter gekarnd. Omdat dit proces het beste verloopt in een koele ruimte, vond dat plaats in de kelder. Om die koel te houden werden 's nachts de luiken van de glasloze vensters opengezet. Overdag werden ze weer gesloten om de warmte van de dag buiten te houden. Voor een optimale isolatie van de

kelder paste men vaak een systeem met binnen- en buitenluiken toe. Bovendien was iedere vensteropening uit voorzorg voorzien van één of meerdere ijzeren spijlen om nachtelijke indringers te weren. Alleen de hoog opgaande iepen op de eerder afgebeelde foto zijn in de loop der jaren verdwenen en na voltooiing van de restauratie alsnog vervangen door een reeks leilinden.

In 1975 werd de boerderij door de toenmalige Rijksdienst voor de Monumentenzorg (RDMZ) in Zeist, thans de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) in Amersfoort, als rijksmonument aangewezen. Volgens een uiterst summiere redengevende omschrijving geldt de boerderij als een fraai voorbeeld van een groot langhuis- of hallenhuistype met statige topgevel onder een rieten kap. Vooral dankzij de ingrijpende restauratie van deze karakteristieke boerderij is een uniek stukje Aerdenhout bijtijds van de ondergang gered en zal hopelijk nog vele generatieslang voor de toekomst behouden blijven.

Boven: de topgevel met de zogeheten schuine strek of (boeren) vlechtingen in het metselwerk. Onder: de geschilderde plint met halverwege een ventilatieluik van de onderliggende melkkelder.

Het nieuwe zoekplaatje 13

Waarschijnlijk is eenieder wel bekend met de succesvolle Verkade-albums van onder anderen de gedreven Bloemendaalse onderwijzer en natuurbeschermer Jac. P. Thijssen (1865-1945). Soortgelijke plaatjesalbums werden nagenoeg gelijktijdig uitgebracht door de Zaanse koek- en beschuitfabrikant Hille. Van deze firma verscheen de befaamde serie 'Zwerftochten door ons land'. Het nieuwe zoekplaatje is afkomstig uit het deel over de provincie Noord-Holland uit 1933, waarin onder het hoofdstuk 'Wandelen door Haarlem's

duinstreek' kort aandacht wordt gewijd aan Bloemendaal en Overveen. De bijbehorende tekst is verluchtigd met een fraai plakplaatje (afm. 98x155 mm) van een onbekende villa in Bloemendaal. Alle natuurgetrouwe afbeeldingen uit dit album zijn van de hand van de veelzijdige kunstenaar en illustrator Bernard van Vlijmen (1895-1977). Als u de afgebeelde villa meent te herkennen of u weet meer over de bewoners ervan dan zien wij uw reactie uiteraard weer graag via archief@onsbloemendaal.nl tegemoet.

Plakplaatje van een onbekende villa in Bloemendaal

Word donateur!

Ons Bloemendaal

'Een cultureel hart dat klopt'

Uw steun is meer dan
een abonnement

www.onsbloemendaal.nl

Als u donateur wordt voor minimaal 23 euro per jaar, ontvangt u gratis dit fraaie en informatieve kwartaaltijdschrift *Ons Bloemendaal*.

Via de website: www.onsbloemendaal.nl/donateur-worden

Via email: administratie@onsbloemendaal.nl

Colofon

Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de redactie worden gekopieerd of gepubliceerd tenzij hiermee de doelstelling van Stichting Ons Bloemendaal wordt ondersteund.

Doelstelling

Het doel van de stichting is het behoud van het erfgoed van historie, cultuur en natuur in de gemeente Bloemendaal en in de omgeving voor zover deze een directe of indirecte invloed hierop heeft. Zij wil dit doel bereiken door het bevorderen van de belangstelling en de waardering voor en de kennis van dit erfgoed.

Bestuur

Wim Alferink, voorzitter
Joan Lor-de Ridder, secretaris
Elsbeth van Olffen-van Geest, bestuurslid
Klaartje Pompe, bestuurslid
Frank Verveld, bestuurslid
Rosemarij Schotte, redactie

Redactie

Paulanha van den Berg-Diamant
Annette Koster
Marie-Christine Marres
Gert Jan van Setten
Inge de Wilde

Donkere Spaarne 34 B-C
2011 JH Haarlem
redactie@onsbloemendaal.nl

Ledenadministratie

Aanmeldingen, opzeggingen en adreswijzigingen uitsluitend schriftelijk bij de ledenadministratie:
Postbus 31, 2060 AA Bloemendaal
administratie@onsbloemendaal.nl

Adviescommissie

Leo Dubbelaar
Mathilde van der Kleij-Molthof
Joan Patijn-Bijl de Vroe

Wim Post
Danielle Rossmeyss
Theo Nieuwenhuizen

Boekencommissie

Christine van Meer
Martin Lor

Groencommissie

Bloemendaal: Wim Burggraaf
wburggraaf@quicknet.nl
Overveen: Margreet Pruijt
pruijt@kpnmail.nl
Aerdenhout: Ronald Overmeer
ronalddovermeer@gmail.com
Bennebroek: Martin Bunnik
martinbunnik@quicknet.nl
Vogelenzang: Dirk Kapteyn den
Boumeester
mail3@dwkdb.nl

Activiteitencommissie

Fieke van Hulst, Saskia Verveld,
Cyril Meijers, Marion van Bussel
activiteiten@onsbloemendaal.nl

Secretariaat

Paviljoenslaantje 13
2061 DG Bloemendaal
T. 023-8220400
secretariaat@onsbloemendaal.nl

Website www.onsbloemendaal.nl
vacature

Archiefcommissie

Martin Lor, Elvira Kortekaas en
Frits van der Veldt
archief@onsbloemendaal.nl

Vormgeving, druk en productie

NPD Communications, Zandvoort
Oplage 1250 ex.
Twigt Grafimedia, Rotterdam

Giften

Indien u het werk van Ons Bloemendaal met een, in principe fiscaal aftrekbare gift wilt ondersteunen, kunt u uw bijdrage storten op onze rekening bij de ABN Amro Bloemendaal NL77 ABNA 0562 3202 02

Donatie

De minimum donatie bedraagt € 23,- per jaar. Ten behoeve van de betaling wordt een acceptgiro toegestuurd.

Losse exemplaren

Voor € 7,- zijn losse exemplaren van dit nummer verkrijgbaar bij de volgende verkooppunten:

Bennebroek:

The Readshop Express, Zwarteweg 24

Bloemendaal:

Papyrus, Bloemendaalseweg 78

Overveen:

Primera, Bloemendaalseweg 234

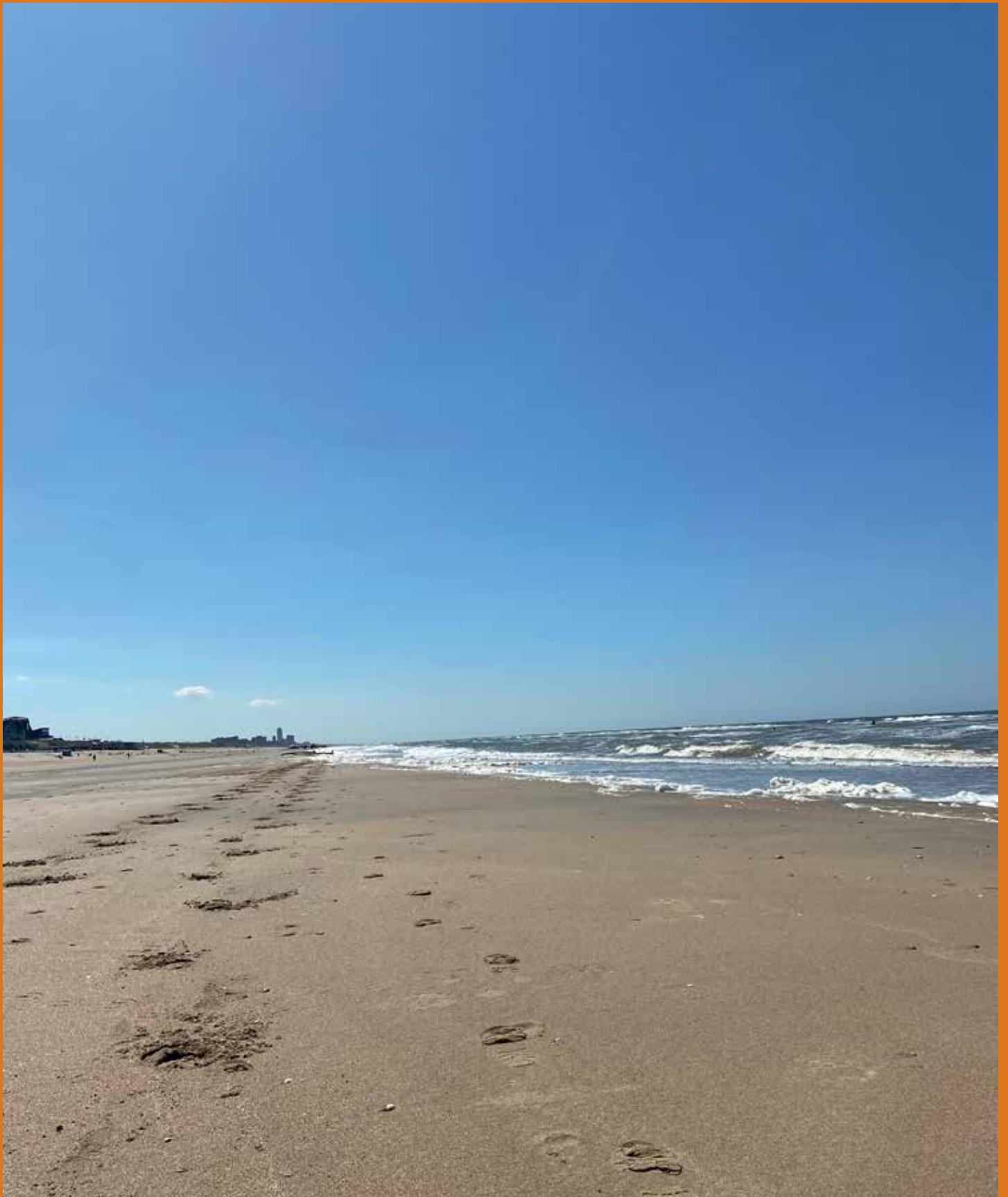
Heemstede:

Boekhandel Blokker, Binnenweg 138

Vogelenzang:

Coop Hulsbosch, Deken Zondaglaan 55

Stichting Ons Bloemendaal, 2019
ISSN: 0166-3852

Het uitgestorven strand van Bloemendaal op een mooie dag in coronatijd (Foto: Berbel Kraan)